

รูปแบบการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน: กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน หมู่เกาะสุรินทร์
อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา

A Pattern of Community-Based Ecotourism of Moken Sea Gypsy: Mu Koh Surin
National Park, Kuraburi District, Phang Nga Province

อัมรงค์ ชมภูศรี
Thamrong Chomphusri

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Science in Community Ecotourism Management
Prince of Songkla University

2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

รูปแบบการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน: กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน หมู่เกาะสุรินทร์
อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา

A Pattern of Community-Based Ecotourism of Moken Sea Gypsy: Mu Koh Surin
National Park, Kuraburi District, Phang Nga Province

ธำรงค์ ชมภูศรี

Thamrong Chomphusri

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Science in Community Ecotourism Management
Prince of Songkla University

2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

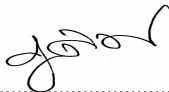
ชื่อวิทยานิพนธ์   รูปแบบการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน: กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน
หมู่เกาะสุรินทร์ อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา

ผู้เขียน   นายอัครังค์ ชมภูศรี

สาขาวิชา   การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

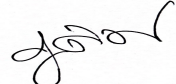

.....
Digitally signed : 2024.06.29 11:57:04 +07:00
(รองศาสตราจารย์ ดร.ภูติศ สุวรรณโน)

.....กรรมการ
Digitally signed : 2024.07.01 9:42:40 +07:00
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุมาพร มุณีแนม)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....กรรมการ
Digitally signed : 2024.07.01 11:14:26 +07:00
(รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งรวี จิตภักดี)

.....
Digitally signed : 2024.06.29 13:05:41 +07:00
(ดร.ปรัชญากรณ์ ไชยคช)

.....กรรมการ
Digitally signed : 2024.06.29 11:57:06 +07:00
(รองศาสตราจารย์ ดร.ภูติศ สุวรรณโน)

.....กรรมการ
Digitally signed : 2024.06.29 13:05:43 +07:00
(ดร.ปรัชญากรณ์ ไชยคช)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
นี้สำหรับการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน

Digitally signed : 2024.07.02 10:17:08 +07:00

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กวิณพัฒน์ สิริกานติโสภณ)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(5)

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มี
ส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ .....
Digitally signed : 2024.06.29 11:57:07 +07:00
(รองศาสตราจารย์ ดร.ภูติศ สุวรรณโณ)
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ลงชื่อ .....
Digitally signed : 2024.06.29 13:05:44 +07:00
(ดร.ปรัชญากรณ์ ไชยคช)
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ลงชื่อ นายอัมรงค์ ชมภูศรี
นักศึกษา

(6)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ นายธำรงค์ ชมภูศรี
นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์ รูปแบบการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน: กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน

หมู่เกาะสุรินทร์ อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา

ผู้เขียน นายธำรงค์ ชมภูศรี

สาขาวิชา การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน

ปีการศึกษา 2567

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว และพัฒนารูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์ อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ประกอบด้วยชุมชนมอแกน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยต้นน้ำ ได้แก่ทรัพยากรธรรมชาติอันสวยงามของหมู่เกาะสุรินทร์ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการ และคณะทำงานด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน ปัจจัยกลางน้ำ ได้แก่วิถีชีวิตวัฒนธรรมชาวเลมอแกน พาหนะเดินทางท้องถิ่น นักสื่อความหมายท้องถิ่น ของที่ระลึกและกิจกรรมท่องเที่ยว ปัจจัยปลายน้ำ ได้แก่ความพึงพอใจ ความปลอดภัย และความคุ้มค่าของนักท่องเที่ยว 2) รูปแบบการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์ ประกอบด้วยกิจกรรมท่องเที่ยววิถีชีวิตวัฒนธรรมมอแกน ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว กลุ่มชาติพันธุ์มอแกนตั้งแต่ต้นน้ำไปถึงปลายน้ำ ด้วยศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจในวิถีชีวิต และวัฒนธรรม รวมถึงกิจกรรมวิถีการดำรงชีวิตผ่านการเล่าเรื่องราวจากนักสื่อความหมายท้องถิ่นโดยมีผู้ประกอบการท่องเที่ยวท้องถิ่นร่วมออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายด้วยแนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังผลการประเมินความพึงพอใจจากนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87 ตามลำดับ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์ ช่วยสร้างคุณค่าและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนในระดับมากที่สุด และนักท่องเที่ยวได้รับความคุ้มค่าต่อประสบการณ์การท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่นในระดับน้อย ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืนต่อชุมชนชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์

คำสำคัญ : มอแกน, ห่วงโซ่อุปทาน, การท่องเที่ยวชาติพันธุ์, เกาะสุรินทร์, ประเทศไทย

Thesis Title	A Pattern of Community-Based Ecotourism of Moken Sea Gypsy: Mu koh Surin National Park, Kuraburi District, Phang Nga Province
Author	Mister Thamrong Chomphusri
Major Program	Community Ecotourism Management
Academic Year	2024

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the tourism supply chain and devise a model for Moken tourism on Surin Islands, Kuraburi District, Phang Nga Province, Thailand. Both qualitative and quantitative research methods were used. Data were collected from the Moken community's government, private sector tourism experts, tour operators, and tourists using the stratified sampling method. The study results indicate that upstream factors include the natural resources of the Surin Islands, tourist attractions, the Moken community, the management system, and community-based tourism members. Intermediate factors include the Moken way of life, local transportation, local guides, local activities, and souvenirs. Downstream factors include tourists' satisfaction, safety, and the value of tourism programs. The patterns of Moken Tourism consist of local activities, local way of life, and culture. There is a relationship between the Moken tourism supply chain from upstream to downstream. The potential for developing sustainable tourism in the Moken community is high with support from the local tour operators and Moken local guides. Local tour operators help design and organize tourism activities with a focus on the local way of life and culture in the Moken community through storytelling to the tourists by the local guides. The evaluation of tourists' satisfaction shows that the mean was 3.79 with a standard deviation of 0.87, respectively. This suggests that Moken Tourism on Surin Islands creates value and generates income for the community at the highest level. Tourists receive value for their travel experiences, and tourism activities have less impact on the environment and local culture. The development of

environmentally friendly tourism activities in the Moken community on Surin Islands contributes greatly to the sustainability of the Moken community.

Keyword: Moken, Tourism Supply Chain, Ethnic Tourism, Surin Islands, Thailand

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ภูติศ สุวรรณโณ และอาจารย์ ดร.ปรัชญากรณ์ ไชยคช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อุมาพร มุณีแนม และรองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งรวี จิตรภักดี มหาวิทยาลัยทักษิณ คณะกรรมการวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าแก่ผู้วิจัย เพื่อให้คำปรึกษาและแนะนำตลอดจนตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ลุล่วงได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ จากใจจริง

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่สนับสนุนทุนการศึกษาในระดับปริญญาโท และทุนสนับสนุนเพื่อการวิจัย อีกทั้งกลุ่มประชากรได้แก่ ชุมชนมอแกนเกาะสุรินทร์ ผู้ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คุณค่าทั้งหลายที่ได้รับจากบทความวิชาการฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดา และบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอน รวมทั้งผู้มีพระคุณทุกท่าน

ธำรงค์ ชมภูศรี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	7
ABSTRACT	8
กิตติกรรมประกาศ	10
สารบัญ.....	11
รายการตาราง	14
รายการภาพประกอบ.....	15
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามวิจัย.....	3
1.3 วัตถุประสงค์	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้.....	3
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.6 ขอบเขตระยะเวลา.....	5
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
บทที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง/วิธีการวิจัย.....	6
2.1 การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	6
2.2 เป้าหมายการพัฒนายั่งยืนกับการท่องเที่ยวชาติพันธุ์มอแกน SDGs	7
2.3 แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	9
2.4 การท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ	11
2.5 BCG กับการท่องเที่ยววิถีชุมชน	12
2.6 รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์.....	13
2.7 ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	16
2.8 บริบทในพื้นที่วิจัย	18
2.9 กรอบแนวคิดการวิจัย	22

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย/วิธีการวิจัย	24
3.1 วัตถุประสงค์ที่1	24
3.2 วัตถุประสงค์ที่2	26
3.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	30
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล	40
4.1 ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์	40
4.2 ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์มอแกน	44
4.3 การพัฒนารูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์	47
4.4 รูปแบบเส้นทางท่องเที่ยว	55
4.5 อภิปรายผลวิจัย	64
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	66
5.1 สรุปผลการวิจัย	66
5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	68
บรรณานุกรม	69
ภาคผนวก	73
ภาคผนวก ก	74
แบบสอบถามผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	74
ภาคผนวก ข	77
แบบสอบถามความคิดเห็นนักท่องเที่ยวชาวไทย	77
ภาคผนวก ค	80
แบบสอบถามความคิดเห็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ	80
ภาคผนวก ง	87
แนวคำถามการสนทนากลุ่ม	87
ภาคผนวก จ	89
แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	89
ภาคผนวก ฉ	91
รายชื่อกลุ่มตัวอย่าง	91
รายชื่อกลุ่มตัวอย่างบริษัทนำเที่ยว	94

ประวัติผู้เขียน.....	95

รายการตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 2. 1 เป้าหมายการพัฒนาย่างยั่งยืนกับการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์.....	8
ตารางที่ 2. 2 การเตรียมความพร้อมชุมชน	10
ตารางที่ 3. 1 แสดงประชากรกลุ่มตัวอย่าง.....	25
ตารางที่ 3. 2 แสดงรายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	31
ตารางที่ 4. 1 ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์	46
ตารางที่ 4. 2 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	47
ตารางที่ 4. 3 สรุปความคิดเห็นด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น.....	48
ตารางที่ 4. 4 สรุปความคิดเห็นด้านความยั่งยืนและความคุ้มค่า	49
ตารางที่ 4. 5 ตารางเปรียบเทียบความคิดเห็นนักท่องเที่ยวชาวไทยชาวต่างชาติ	50
ตารางที่ 4. 6 เป้าหมายการพัฒนาย่างยั่งยืนกับการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์.....	52

รายการภาพประกอบ

ภาพ	หน้า
ภาพที่ 2. 1 ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน.....	18
ภาพที่ 2. 2 แผนที่เกาะสุรินทร์และที่ตั้งหมู่บ้านมอแกน.....	20
ภาพที่ 2. 3 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	23
ภาพที่ 4. 1 เรือมอแกน (กำบาง).....	41
ภาพที่ 4. 2 เรือแจว (ฉ่าป็น).....	41
ภาพที่ 4. 3 แสดงพื้นที่ชุมชนมอแกนด้านหน้าชายหาด	42
ภาพที่ 4. 4 แสดงศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมการในชุมชน	42
ภาพที่ 4. 5 วิวัฒนาการการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์มอแกน.....	43
ภาพที่ 4. 6 แสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานกลุ่มท่องเที่ยวชาวเลมอแกน	54
ภาพที่ 4. 7 แสดงเส้นทางการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์มอแกน.....	59
ภาพที่ 4. 8 ภาพแสดงการกางใบเรือและการล่องเรือมอแกน (กำบาง).....	60
ภาพที่ 4. 9 ภาพแสดงเครื่องมือการจับปลาโบราณ (ชุม) และการสาธิตการจับปลา.....	60
ภาพที่ 4. 10 แสดงการเตรียมเรือแจวให้นักท่องเที่ยวและการพายเรือแจว (ฉ่าป็น)	60
ภาพที่ 4. 11 แสดงเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติร่วมกับนักสื่อความหมายท้องถิ่น	61
ภาพที่ 4. 12 แสดงการเก็บทะเลเพื่อนำมาเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก	61
ภาพที่ 4. 13 แสดงการเตรียมเชือกอวนจากขยะทะเลเพื่อผลิตเป็นของที่ระลึก.....	61
ภาพที่ 4. 14 แสดงผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกชุมชน	62
ภาพที่ 4. 15 แสดงผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผลงานวิจัย.....	62
ภาพที่ 4. 16 แสดงที่พักในอุทยานแห่งชาติเกาะสุรินทร์	63
ภาพที่ 4. 17 แสดงร้านอาหารสวัสดิการอุทยานฯ.....	63

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ โควินาไวรัส (Corona virus 2019) หรือ โควิด-19 (COVID 19) ที่เกิดขึ้นทั่วโลกนับตั้งแต่ปลายเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 ส่งผลกระทบให้ กิจกรรมการท่องเที่ยวโลกต้องหยุดชะงักลง เนื่องจากประชาชนไม่สามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ สร้างผลกระทบเป็นวงกว้าง รวมถึงธุรกิจการท่องเที่ยวทุกภาคส่วน จากรายงานของ United Nations World Tourism Organization: UNWTO, (2020) พบว่าสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลกระทบให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโลกลดลงในไตรมาสแรกของปี พ.ศ.2563 ด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศลดลงร้อยละ 22.7 จากช่วงเวลาเดียวกันของปี พ.ศ. 2562 และต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดลงแล้ว พฤติกรรมนักท่องเที่ยวหลังสถานการณ์โควิด-19 ก็ยังเปลี่ยนแปลงไปเช่นกันกล่าวคือ นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มเดินทางท่องเที่ยวด้วยกลุ่มขนาดเล็กลง เดินทางด้วยตนเอง กลุ่มเพื่อนและครอบครัว สนใจมองหารูปแบบการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้สร้างประสบการณ์ร่วมกับคนในชุมชน เรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรมชุมชน แบบดั้งเดิมเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากต่อจากนี้ไป รวมไปถึงการท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หรือรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการรับผิดชอบต่อสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม (มิ่งสรรพ ขาวสอาด, 2564)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญก่อให้เกิดการจ้างงาน กระจายรายได้พร้อมนำความเจริญไปสู่ภูมิภาคซึ่งถือได้ว่าเป็นหนึ่งในภาคเศรษฐกิจที่มีความสำคัญยิ่งของประเทศไทย และสามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นอันดับ 4 ของประเทศที่มีรายรับจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมากที่สุดในโลกแต่หากนับจากจำนวนผู้มาเยือน ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 8 ของโลก (UNWTO, 2020) โดยในปี พ.ศ. 2562 ไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเกือบ 40 ล้านคนต่อปีและมีรายรับจากนักท่องเที่ยวประมาณ 20 ล้านล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562)

อย่างไรก็ตามภาครัฐยังให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนต่อภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 ส่วนที่ 4 แผนกลยุทธ์รายหมุดหมายที่ 2 “ไทยเป็นจุดหมายการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน” อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยมีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจไทย และยังเป็นแหล่งสร้างรายได้สำคัญให้แก่เศรษฐกิจของประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม ศักยภาพของการท่องเที่ยวไทยยังมีข้อได้เปรียบจากประเทศคู่แข่ง ด้วยทำเลที่ตั้งเป็นจุดศูนย์กลางของภูมิภาค

ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปะวัฒนธรรม และความมีอัตลักษณ์ของไทย (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

จากการดำเนินการท่องเที่ยวกระแสหลักที่ผ่านมา (Mass Tourism) ทุกภาคส่วนต่างยอมรับผลกระทบที่เกิดขึ้น ในด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ (Ahmad, et al, 2001) จากผลกระทบดังกล่าวมา รัฐบาลได้กำหนดนโยบายและให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism: CBT) มาเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาท่องเที่ยวชุมชนท้องถิ่น เพื่อกระจายรายได้สู่เศรษฐกิจฐานราก ดังจะเห็นได้จากแผนการพัฒนากการท่องเที่ยวแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2564-2565 ได้บรรจุยุทธศาสตร์ที่ 5 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ส่งเสริมการเพิ่มศักยภาพและบทบาทหน้าที่ท้องถิ่นในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวและสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศ มุ่งเน้นและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการท่องเที่ยวชุมชน จึงเป็นการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนากการท่องเที่ยวของประเทศ และพฤติกรรมความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564)

วิธีการท่องเที่ยวกระแสหลัก (Mass Tourism) ได้เข้ามารุกราล้าในชุมชนชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง วิถีชีวิต วัฒนธรรม และชุมชนแบบดั้งเดิมที่ประกอบอาชีพทำการประมงด้วยอุปกรณ์พื้นบ้าน ดำน้ำ ฆมหอย เพื่อเลี้ยงครอบครัว แต่ต่อมาเมื่อนักท่องเที่ยว เข้ามาในชุมชนเป็นจำนวนมาก เพียงแค่เข้ามาชมวิถีชีวิต บรรยากาศบ้านชนเผ่า และถ่ายรูปในเวลาเพียง 30 นาที แล้วก็จากไปดำน้ำชมปะการังในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ เป็นประจำอยู่อย่างนี้ทุกวัน ตลอดฤดูกาลท่องเที่ยวตั้งแต่เดือนตุลาคม ไปจนถึงกลางเดือนพฤษภาคม ของทุกปี และยิ่งไปกว่านั้น คนในชุมชนไม่ได้ประโยชน์จากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนมากนัก ชุมชนต้องปรับตัวให้อยู่กับความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตที่เกิดขึ้น ซึ่งการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในรายได้ที่ช่วยหล่อเลี้ยงครอบครัวถึงแม้จะไม่มากนัก กับการนั่งรอนักท่องเที่ยวที่อาจจะมาซื้อของที่ระลึก เพียงไม่กี่คน และยิ่งไปกว่านั้นเกิดพฤติกรรมการเลียนแบบนักท่องเที่ยวของเด็กและเยาวชน ทำให้วิถีชีวิต วัฒนธรรม เริ่มหายไป นี่คือเหตุผลที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจในการศึกษารูปแบบห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวและพัฒนาเส้นทาง การท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน เกาะสุรินทร์ เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เกิดความเท่าเทียมกันของคนในสังคม จากเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนปี 2030 องค์การสหประชาชาติ ได้ตั้งเป้าหมายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน 5 ด้าน (Sustainable Development Goals) ดังต่อไปนี้ 1) พัฒนาคน (People) 2) รักษาทรัพยากรธรรมชาติของโลก (Planet) 3) สร้างความมั่งคั่งอย่างเสมอภาค (Prosperity) 4) ก่อให้เกิดความสงบ (Peace) และ 5) โดยอาศัยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากทุกภาคส่วน (Partnership) (United Nation, 2015)

ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีประสิทธิภาพสอดคล้องตามนโยบายของภาครัฐ แผนพัฒนาท้องถิ่นตามความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดอันดามัน (แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2566-2570) กล่าวคือยุทธศาสตร์ที่ 1 “พัฒนาคุณภาพด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานอย่างยั่งยืน” และยุทธศาสตร์จังหวัดพังงา “สร้างเสริมคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศครบวงจร” รวมถึงยุทธศาสตร์ตำบลเกาะพระทอง ยุทธศาสตร์ที่ 4 และ 5 ด้านการท่องเที่ยว และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะพระทอง, 2565) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง การจัดการห่วงโซ่อุปทานสำหรับการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบการจัดการ การท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน และแนวทางการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนให้มีความสอดคล้องและดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ และให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวกลุ่มเฉพาะเพิ่มมากขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่อื่นๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวชนเผ่าให้สามารถดำเนินกิจกรรมโดยชุมชนของตนเองได้ในอนาคต

1.2 คำถามวิจัย

1) ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์ มีรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นอย่างไร การบริหารจัดการ การบริการ การดำเนินการ และการแบ่งปันผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนเป็นอย่างไร

2) รูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน เกาะสุรินทร์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างไร และนักท่องเที่ยวประเมินความสนใจในรูปแบบและเส้นทางที่พัฒนาขึ้นหรือไม่จะซื้อกิจกรรมนี้หรือไม่

1.3 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์
- 2) เพื่อพัฒนารูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้

- 1) ได้องค์ความรู้เรื่องห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์และศักยภาพของชุมชนชาวเลมอแกนในด้านการจัดการเส้นทางท่องเที่ยว กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน

2) ได้รูปแบบการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว การจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ตามเงื่อนไขที่เป็นตัวชี้วัดในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3) ได้องค์ความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้กับกลุ่มท่องเที่ยวชาวเลมอแกนอย่างเป็นระบบและสามารถบริหารจัดการได้ด้วยตนเอง

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1) ด้านเนื้อหา ประกอบด้วย

1.1) ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน พาหนะเดินทางในพื้นที่ นักสื่อความหมายท้องถิ่น และของที่ระลึกในชุมชน

1.2) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์

1.3) เส้นทางท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2) ด้านพื้นที่ พื้นที่ในการวิจัยนี้ดำเนินการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ ชุมชนชาวเลมอแกน อ่าวบอนใหญ่ ตำบลเกาะพระทอง อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา มีขนาดพื้นที่โดยรวมประมาณ 20 ไร่ ประกอบไปด้วยพื้นที่หมู่บ้านชุมชนมอแกน เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ศูนย์เรียนรู้ชุมชน และบริเวณชายหาดหน้าหมู่บ้าน

3) ประชากรกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

3.1) ชาวเลมอแกนในพื้นที่เกาะสุรินทร์รวมทั้งสิ้น 270 คน ตามทะเบียนราษฎร์ องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะพระทอง จำนวนประชากรที่มีบัตรประชาชน จำนวน 200 คน ที่ยังไม่มีบัตรประชาชน 70 คน เข้า ออก ระหว่างเกาะสุรินทร์และเกาะมะริดประเทศเมียนมา (องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะพระทอง, 2565)

3.2) เจ้าหน้าที่ภาครัฐและเอกชน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ประกอบด้วยหัวหน้าอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะพระทอง หัวหน้าสาธารณสุขและพยาบาล รองผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนเกาะสุรินทร์ ผู้จัดการฝ่ายการตลาดท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานพังงา และผู้อำนวยการการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพังงา

3.3) นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะสุรินทร์ชาวไทย 183 คน และชาวต่างชาติ 213 คน รวมเป็น 396 คน ใช้วิธีเลือกแบบการสุ่มตัวอย่างชั้นภูมิ (Stratified Sampling)

3.4) ผู้ประกอบการท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศที่ให้ความสนใจในโปรแกรมการท่องเที่ยวชนเผ่ามอแกนเกาะสุรินทร์จำนวน 20 บริษัท

3.5) ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนจำนวน 3 ท่าน ประกอบไปด้วยอดีตผู้อำนวยการสถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน อดีตนายกสมาคมไทยท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ และกรรมการบริหารบริษัทนำเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่

1.6 ขอบเขตระยะเวลา

การวิจัยนี้ ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษาตั้งแต่เดือน มิถุนายน 2565 ถึงเดือน มกราคม 2567 รวมเป็นระยะเวลา 1 ปี 8 เดือน

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.7.1 การท่องเที่ยวโดยชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีการจัดการโดยชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อประโยชน์โดยรวมของชุมชน มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง สมาชิกในชุมชนร่วมกันบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบและง่ายต่อการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่าย ตามความถนัดด้วยบริบทของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์

1.7.2 ห่วงโซ่อุปทานด้านการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ หมายถึง กระบวนการบริการทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนชาวเลมอแกน ที่มีบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถทำงานประสานกันได้อย่างลงตัว โดยมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด ได้แก่ กิจกรรมท่องเที่ยว ยานพาหนะท้องถิ่น นักสื่อความหมายท้องถิ่น ของที่ระลึก สิ่งดึงดูดใจ วิถีชุมชน สังคม วัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

1.7.3 กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน(Sea Gypsy) หมายถึงกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน เกาะสุรินทร์ ที่ดำรงชีวิตอยู่ในทะเลวิถีเร่ร่อน ใช้ชีวิตอยู่บนเรือทำมาหากินอยู่ตามเกาะต่างๆ พึ่งพิงธรรมชาติ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับวิถีธรรมชาติทางทะเลได้เป็นอย่างดี มีวิถีชีวิตความรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้าน วัฒนธรรม ความเป็นอยู่เรียบง่าย และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

1.7.4 รูปแบบการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่นำเสนอวิถีการดำรงชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ในชีวิตประจำวันเพื่อให้ผู้มาเยือนได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติในด้านวิถีการดำรงชีพของกลุ่มชาติพันธุ์ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิถีการจับสัตว์น้ำ การดำน้ำชมปะการัง การพายเรือล่องลำน้ำ กิจกรรมล่องเรือมอแกนโดยการกางใบ การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การเรียนรู้วิถีการสานกำไลจากกลุ่มแม่บ้านของที่ระลึกโดยใช้วัสดุธรรมชาติและวัสดุที่แปรใช้ใหม่ (Recycle) จากเศษอวนขยะใต้ท้องทะเลนำมาเพิ่มมูลค่าด้วยการพัฒนา นวัตกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกับชุมชนและนักท่องเที่ยวสามารถนำกลับไปเป็นของที่ระลึกได้ด้วยฝีมือของตนเอง

บทที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง/วิธีการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน หมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางในการศึกษาเพื่อนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และวิธีการวิจัยในบทที่ 3 โดยแบ่งออกเป็นประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้

- 2.1 การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 2.2 เป้าหมายการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกับการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์
- 2.3 แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- 2.4 การท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ
- 2.5 BCG กับการท่องเที่ยววิถีชุมชน
- 2.6 การจัดการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์
- 2.7 ห่วงโซ่อุปทานด้านการท่องเที่ยว
- 2.8 บริบทในพื้นที่และประวัติความเป็นมาของชุมชน
- 2.9 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

องค์การการท่องเที่ยวโลก (United Nation World Tourism Organization – UNWTO) ได้อธิบายความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable tourism) ว่า "เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันและอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มาเยือน ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม และชุมชนเจ้าบ้าน" ดังนั้นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในคำจำกัดความของ UNWTO จึงประกอบไปด้วยแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวทุกรูปแบบ ในจุดหมายปลายทางทุกประเภท รวมถึงการท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ และการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม หลักความยั่งยืนหมายถึงแง่มุมด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม วัฒนธรรมของการพัฒนาการท่องเที่ยว และต้องมีการสร้างสมดุลที่เหมาะสมระหว่างสามมิตินี้ เพื่อความยั่งยืนในระยะยาวดังนั้นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนควรใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวรักษากระบวนการทางนิเวศวิทยาที่จำเป็น และช่วยอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมความหลากหลายทางชีวภาพ เคารพความถูกต้องทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนเจ้าบ้าน อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่สร้างขึ้นและดำรงอยู่ และค่านิยมดั้งเดิมของพวกเขามีส่วนร่วมทำให้เกิดความเข้าใจ

ความอดทนระหว่างวัฒนธรรม สร้างหลักประกันการดำเนินงานทางเศรษฐกิจในระยะยาว โดยให้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายที่มีการกระจายอย่างเป็นธรรม รวมถึงการจ้างงาน ที่มั่นคงและโอกาสในการสร้างรายได้และบริการทางสังคมแก่ชุมชนที่เป็นเจ้าของ และการมีส่วนร่วมช่วยเหลือในการบรรเทาความยากจน การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องอาศัย การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ตลอดจนผู้นำท้องถิ่นเพื่อให้แน่ใจว่าการมีส่วนร่วมในวงกว้างและการสร้างฉันทามติ การบรรลุการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นกระบวนการที่ต้อง มีการติดตามผลกระทบอย่างต่อเนื่อง (UNWTO, 2005)

ดรชนี เอมพันธ์ (2545) ได้กำหนดหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประกอบด้วย 7 ประการดังนี้

- 1) มีการดำเนินการจัดการภายใต้ขีดความสามารถของระบบธรรมชาติในการทดแทนฟื้นฟู ให้สามารถผลิตและให้บริการต่างๆที่เกี่ยวข้องได้โดยไม่เสื่อมโทรมลงและต้องคำนึงถึง ความต้องการของชุมชนและความร่วมมือของคนในชุมชน
- 2) มีการกระจายประโยชน์อย่างเป็นธรรมสู่ท้องถิ่น
- 3) ให้ประสบการณ์นันทนาการที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยว
- 4) ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิต
- 5) เน้นการออกแบบที่กลมกลืนกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่นและใช้วัสดุในท้องถิ่น
- 6) เน้นการผสมผสานการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสู่แผนพัฒนาระดับท้องถิ่น ภูมิภาคและ ระดับประเทศ
- 7) เน้นข้อมูลพื้นฐานเป็นฐานในการตัดสินใจและการติดตามตรวจสอบ

2.2 เป้าหมายการพัฒนายั่งยืนกับการท่องเที่ยวชาติพันธุ์มอแกน SDGs

ประเทศไทยเป็นหนึ่งใน 193 ประเทศสมาชิกสหประชาชาติที่ได้ร่วมลงนามรับรองวาระการ พัฒนายั่งยืน ค.ศ. 2030 (Agenda for Sustainable Development 2022) ซึ่งเป็นกรอบการ พัฒนาของโลกเพื่อร่วมกันบรรลุการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยไม่ทิ้ง ใครไว้ข้างหลัง โดยกำหนดใช้เป้าหมายการพัฒนายั่งยืน (SDGs) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ประเทศเพื่อความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่น การท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ ชาวเลมอแกนที่สามารถพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนได้ 9 เป้าหมายจาก 17 เป้าหมายดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์

เป้าหมาย ที่ 1	ขจัดความยากจน (No Poverty)	การท่องเที่ยวนำไปสู่รายได้จากการสร้างงานในท้องถิ่น การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและผลกระทบจากการพัฒนาดังกล่าวในระดับท้องถิ่นเชื่อมโยงกับเป้าหมายของประเทศในการลดความยากจน ก่อให้เกิดเศรษฐกิจเติบโตในชุมชน สร้างรายได้ผ่านการจ้างงาน ส่งเสริมผู้ประกอบการรายย่อยและเปิดโอกาสให้กับผู้ด้อยโอกาส
เป้าหมาย ที่ 8	การจ้างงานที่มีคุณค่าและ การเติบโตทางเศรษฐกิจ (Decent Work and Economic Growth)	การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่สร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนและสร้างโอกาสในการจ้างงานที่เหมาะสม สนับสนุนการกระจายความหลากหลายที่ดีขึ้นผ่านห่วงโซ่มูลค่าการท่องเที่ยวซึ่งสามารถเพิ่มผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมในเชิงบวกด้วย
เป้าหมาย ที่ 10	ลดความเหลื่อมล้ำ (Reduce Inequalities)	การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือที่ทรงอำนาจช่วยให้เกิดการรวมกลุ่มประชากรในท้องถิ่นและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญในการพัฒนาชุมชนและช่วยลดความไม่เท่าเทียมในสังคม โดยการนำไปสู่การพัฒนาชนบท เปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจของโลก
เป้าหมาย ที่ 11	เมืองและถิ่นฐานมนุษย์ ยั่งยืน (Sustainable Cities and Communities)	การท่องเที่ยวสามารถพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการเข้าถึงแหล่งชุมชน ส่งเสริมการฟื้นฟู และช่วยอนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม รวมถึงการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อความยั่งยืน นำไปสู่การเป็นชุมชนอัจฉริยะและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้อยู่อาศัยและนักท่องเที่ยวด้วย
เป้าหมาย ที่ 12	แผนการบริโภคและ การผลิตที่ยั่งยืน (Responsible Consumption and Production)	การท่องเที่ยวสามารถเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ต่อเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความยั่งยืน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาที่ยั่งยืนในภาคการท่องเที่ยวได้แก่ พลังงาน น้ำ ของเสีย ความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนการสร้างงานที่ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น
เป้าหมาย ที่ 13	การท่องเที่ยวก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ (Climate Changes)	การท่องเที่ยวเป็นส่วนที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างมาก โดยผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยวควรมีบทบาทสำคัญในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้นด้วยการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในภาคการขนส่ง ที่พัก และอาหาร รวมถึงกิจกรรมท่องเที่ยวอื่นๆ ที่ช่วยลดปริมาณการปล่อยก๊าซ
เป้าหมาย ที่ 14	การใช้ประโยชน์จาก มหาสมุทรและทรัพยากร ทางทะเล (Life Below Water)	การท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย แสดงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติการพัฒนาการท่องเที่ยว ต้องเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเขตชายฝั่งเพื่อช่วยอนุรักษ์และปกป้องระบบนิเวศทางทะเลที่เปราะบางและทำหน้าที่เป็นตัวขับเคลื่อนในการส่งเสริมเศรษฐกิจทางทะเลที่เอื้อต่อการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน
เป้าหมาย ที่ 16	สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก (Peace, Justice and Strong Institution)	การท่องเที่ยวสามารถสร้างให้เกิดการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความเชื่อ ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าบ้านกับผู้มาเยือนและการสื่อความหมายมรดกทางวัฒนธรรม
เป้าหมาย ที่ 17	ความร่วมมือเพื่อ การพัฒนาที่ยั่งยืน (Partnerships for the Goals)	การท่องเที่ยวมีความสามารถในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และ การมีส่วนร่วมกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียหลายภาคส่วนรวมถึงระดับท้องถิ่นเพื่อดำเนินงานร่วมกันในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่งผลให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความเข้มแข็งและสามารถเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน

ที่มา: ดัดแปลงจาก United Nation (2015)

2.3 แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism - CBT) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและปกป้องทรัพยากรธรรมชาติสร้างการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน และสร้างความภาคภูมิใจให้คนในชุมชนช่วยฟื้นฟูวิถีวัฒนธรรมชุมชนให้สืบทอดและเผยแพร่เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าบ้านกับผู้มาเยือนมีการจัดการกองทุนเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพัฒนาชุมชน (พจนา สวนศรี และ สมภพ ยี่จ่อหอ, 2556)

ปรัชญากรณ์ ไชยคช (2559) ได้กล่าวว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการท่องเที่ยวที่มีรูปแบบเฉพาะตัวแตกต่างจากการท่องเที่ยวทั่วไป ซึ่งผู้ที่นำแนวคิดนี้ไปปฏิบัติต้องทำความเข้าใจความหมาย ความคิด หลักการ เบื้องหลัง และองค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประกอบด้วย 1) ชุมชนเป็นเจ้าของพื้นที่ 2) ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและตัดสินใจ 3) ส่งเสริมความภาคภูมิใจ 4) ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิต 5) สิ่งแวดล้อมยั่งยืน 6) รักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น 7) เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม 8) เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่าง 9) เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรม 10) กระจายรายได้สู่สาธารณะ เช่นเดียวกับ (สินธุ์ สโรบล, 2546) ได้นิยามการท่องเที่ยวโดยชุมชนหมายถึง “ทางเลือกในการจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวบนฐานคิดที่ว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว โดยการนำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นที่มีอยู่ทางด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต และการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นต้นทุนในการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมรวมถึงการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงาน การวางแผน การตัดสินใจ การสรุปบทเรียน โดยเน้นให้เกิดความยั่งยืน และเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น รวมถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติในชุมชนเป็นสำคัญ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นต้องเป็นการจัดการที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ซึ่งหมายถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเป็นกิจกรรมที่สร้างประสบการณ์ให้ความประทับใจ และสร้างจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน (ตุ้ยวิไล พิลาคำ, นิสานาจ โสภภาพ และ มาลี ไชยเสนา, 2562) ดังตัวอย่างรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านจุฬาภรณ์ 10 (ปรัชญากรณ์ ไชยคช และคณะ, 2559) เกิดจากการที่ชาวบ้านในชุมชนได้รวมตัวกันฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และนำมาสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อให้เกิดประโยชน์กับชุมชนในรูปแบบของการท่องเที่ยวซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของ (สินธุ์ สโรบล, 2546) การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนคือการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น

ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตและการผลิตของชุมชน มาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมและแบ่งปันผลประโยชน์กันอย่างเสมอภาค

การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นงานพัฒนาชุมชน เนื่องจากเป็นการพัฒนาที่ตอบสนองกระแสบริโภคนิยม ทำให้ชุมชนหลุดพ้นจากฐานการผลิตเดิมในภาคการเกษตรสู่ธุรกิจด้านบริการ นักท่องเที่ยวที่มีกำลังซื้อเป็นผู้กำหนด “สินค้า” และ “บริการ” ตามความต้องการทำให้สภาพทางสังคมและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวมักถูกครอบงำจากวัฒนธรรมภายนอกที่เข้ามาพร้อมกับนักท่องเที่ยวมีความเสี่ยงอย่างยิ่งในการนำไปใช้ในการพัฒนาอย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะปิดหมู่บ้านต้อนรับนักท่องเที่ยวชุมชนควรจะต้อง “รู้ตัว เข้าใจ และ ตระหนัก” ต่อการท่องเที่ยวตลอดจนการสร้างภูมิคุ้มกันการเตรียมความพร้อมชุมชน ตามที่พจนา สวนศรี (2546) ได้กล่าวไว้

ตารางที่ 2.2 การเตรียมความพร้อมชุมชน

ขั้นที่ 1	ให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว	ให้ชุมชนพิจารณาทั้งด้านบวกและด้านลบของการท่องเที่ยว ซึ่งในขั้นตอนนี้อาจจะมีเฉพาะผู้นำหรือกลุ่มที่สนใจ
ขั้นที่ 2	สร้างการมีส่วนร่วม	การนำกลุ่มที่สนใจการท่องเที่ยวโดยชุมชนและกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชนเช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มออมทรัพย์ และผู้นำที่เป็นทางการและผู้นำทางธรรมชาติ มาพูดคุยเรื่องผลดี ผลเสีย เพื่อให้ได้ร่วมกันตัดสินใจ
ขั้นที่ 3	ศึกษาชุมชนร่วมกับชาวบ้าน	การสำรวจทางกายภาพ ทำแผนที่ชุมชน ศึกษาประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีการใช้ทรัพยากรในพื้นที่เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพและข้อจำกัดและปัญหาชุมชน
ขั้นที่ 4	วิเคราะห์ศักยภาพ ข้อจำกัด โอกาสและความเสี่ยง	ในขั้นตอนนี้จะทำให้ชุมชนมองเห็นได้ด้วยตนเองและสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนได้
ขั้นที่ 5	ร่วมกันพัฒนา และ แก้ไขจุดอ่อน	รวบรวมองค์ความรู้ ชุมชนต้องร่วมกันตั้งเอกลักษณ์ให้เห็นร่วมกันก่อนนำสู่การเผยแพร่ ออกไป ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสม สอดคล้อง ปลอดภัย ไม่ทำลายระบบนิเวศ ปรับปรุงบ้านพัก ความสะอาดในชุมชน การฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในชุมชน
ขั้นที่ 6	วางรูปแบบการบริหารจัดการ	การจัดตั้งองค์กรขึ้นมาทำงานหรืออาจใช้องค์กรที่ชุมชนมีอยู่เดิมแต่เพิ่มเติมบทบาทหน้าที่ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน กำหนดรูปแบบของการท่องเที่ยว โปรแกรม และราคา การจัดสรรประโยชน์ สู่ชาวบ้านและชุมชน เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ
ขั้นที่ 7	ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	เพื่อให้รับรู้และช่วยให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจ
ขั้นที่ 8	ทดลองดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยว	มีการจัดท่องเที่ยวนำร่อง เพื่อทดสอบความพร้อมของชุมชน โดยการเชิญบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่มีประสบการณ์หรือเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม ให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อเป็นทิศทางต่อไปในอนาคต
ขั้นที่ 9	ประเมินผล	มีการประเมินผลและสรุปบทเรียนหลังเสร็จกิจกรรมทุกครั้งและประเมินทุก ๆ 3-6 เดือน
ขั้นที่ 10	การพัฒนา	การฝึกอบรมและศึกษาดูงาน เพื่อพัฒนาทักษะการบริหารจัดการจากชุมชนภายนอก

ที่มา: ดัดแปลงจาก พจนา สวนศรี คู่มือการท่องเที่ยวโดยชุมชน (2546)

เมื่อครบกระบวนการทั้ง 10 แล้วจะเป็นกระบวนการพัฒนาท่องเที่ยวโดยชุมชนในกระบวนการเตรียมชุมชนให้มีความอยากรู้จักตนเองเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยว นอกจากปลูกสำนึกของชุมชนแล้วยังเป็นการสร้างจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชนกับความเกี่ยวข้องงานวิจัยนี้ เป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว เป็นเจ้าของทรัพยากรและวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของตนเอง มีการจัดการในรูปแบบกลุ่ม บริหารจัดการอย่างเป็นระบบ สร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในกลุ่มของตน รักษาขนบธรรมเนียมวิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณีของตนเองให้คงอยู่ตลอดไป

2.4 การท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ

ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวสีเขียว พ.ศ. 2560-2564 หรือการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเป็นยุทธศาสตร์ฉบับแรกของประเทศไทยจากแนวคิดการท่องเที่ยวที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่าเกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรในวงกว้างและเกิดความยั่งยืนในมิติด้านสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริงและให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพมากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เป็นแหล่งสร้างรายได้และกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างยั่งยืนซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มและพฤติกรรมความต้องการของนักท่องเที่ยวในตลาดโลกโดยการท่องเที่ยวสีเขียว (Green Tourism) เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ไทยมีศักยภาพและสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและตลาดโลกที่หันมาใส่ใจในเรื่องของสิ่งแวดล้อม สังคม ชุมชนและวัฒนธรรมของท้องถิ่นมากขึ้น ในมิติด้านการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Tourism) และการพัฒนาอย่างยั่งยืน (WEF, 2017) ได้วิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างรายได้จากการท่องเที่ยวกับดัชนีชี้วัดคุณภาพสิ่งแวดล้อม พบว่ามีสหสัมพันธ์ที่เป็นบวกซึ่งหมายความว่าประเทศที่มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีกับรายได้จากการท่องเที่ยวมักมีทิศทางไปในทางเดียวกันโดยประเด็นมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจรวมถึงการท่องเที่ยวคือด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน ผลสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในหลายประเทศพบว่าแม้ราคาค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการท่องเที่ยวคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว ความสะดวกสบายและความน่าดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวยังคงเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยว แต่ก็ได้เพิ่มความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนเป็นปัจจัยที่สำคัญมากขึ้นในด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อนักท่องเที่ยวเช่นด้านความสะอาดของน้ำ ความปลอดภัยและปราศจากมลภาวะด้านประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสธรรมชาติและวัฒนธรรม

ที่หลากหลายแปลกใหม่ ด้านผลกระทบจากการท่องเที่ยวของตนเองและรวมถึงด้านความเต็มใจในการซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ (Responsible Tourism) “การท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบคือการจัดการท่องเที่ยวที่ยึดหลักแห่งความยั่งยืน จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อทุกส่วนของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดี ชุมชนและผู้มาเยือน ช่วยลดผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมให้น้อยที่สุด สร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้คนในท้องถิ่น ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม มอบประสบการณ์ที่สนุกสนานให้นักท่องเที่ยวผ่านการสื่อความหมายโดยนักสื่อความหมายชุมชน ด้านวัฒนธรรม สังคม และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น สร้างความภาคภูมิใจให้คนในท้องถิ่น”

2.5 BCG กับการท่องเที่ยววิถีชุมชน

การพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศมีความจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ ช่วงเวลาที่ผ่านมาโลกได้ส่งสัญญาณ ผ่านสภาพอากาศที่แปรปรวน มลพิษธรรมชาติเสื่อมโทรมและประเทศไทยได้มีการตั้งเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติคือ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” คณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอ โมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นวาระแห่งชาติ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2564 เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและร่วมพัฒนาเศรษฐกิจให้เกิดความยั่งยืนจากแผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ (Bio-Circular-Green Economy) พ.ศ. 2565-2570 แสดงให้เห็นโอกาสและศักยภาพในการพัฒนาประเทศไทยในทุกด้านซึ่งโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวมที่จะพัฒนาเศรษฐกิจทั้ง 3 ด้านไปพร้อมกัน ได้แก่ 1) เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรทางชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มโดยเน้นการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น เชื่อมโยงกัน 2) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เป็นการนำวัสดุต่างๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด และ 3) เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและรักษาสิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุลมั่นคงและยั่งยืน โดยการเปลี่ยนข้อได้เปรียบของประเทศไทยในด้านความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมให้มีความสามารถในการแข่งขันด้วยนวัตกรรมเพื่อให้เกิดเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและสามารถแข่งขันได้ในระดับโลกเกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนให้ชุมชนเข้มแข็งลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยตั้งเป้าหมายให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในระยะเวลา 5 ปี เพื่อขับเคลื่อนประเทศจากเศรษฐกิจฐานรากสู่ความยั่งยืนอย่างแท้จริงโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม, 2564)

ตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ วนิดา อ่อนละมัย (2563) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ ชุมชนสาวะถี จังหวัดขอนแก่น ชุมชนใช้หลักการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเข้ามาปรับใช้ตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวโดยชุมชน 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม กิจกรรมใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากวัสดุในท้องถิ่น มีมาตรการและวิธีลดมลพิษและปริมาณขยะเช่น การสานกำไลจากเตยป่า การใช้ขวดน้ำแบบเดิม กิจกรรมท่องเที่ยวมีความสอดคล้องวิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อมชุมชน เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 2) ด้านองค์กรชุมชนให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาเพื่อนำไปสู่กระบวนการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวชุมชนสู่ความยั่งยืนและมีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม
- 3) ด้านการจัดการให้ความสำคัญกับกฎและกติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม มืองค์กรหรือกลไกในการทำงานเพื่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบมีการจัดการสำหรับนำท่องเที่ยวและชุมชน
- 4) ด้านการเรียนรู้ มีข้อควรปฏิบัติเกี่ยวกับความปลอดภัยแสดงให้นักท่องเที่ยวรับทราบ และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฟื้นฟูและสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน

2.6 รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์

การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในภาคส่วนสำคัญของเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน นอกจากผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแล้วการท่องเที่ยวยังสามารถส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมและนำมวลชนมารวมกันเพื่อช่วยปรับปรุงภาพลักษณ์ของประเทศและสร้างความปรองดอง ระหว่างผู้คนจากส่วนต่างๆ ของโลก อุตสาหกรรมนี้มีทั้งผลกระทบทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมและผลกระทบเหล่านี้ อาจส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อสภาพแวดล้อมที่ยั่งยืนของประเทศ (Ahmad, et al 2018) และการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มักใช้เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับภูมิภาค โดยรัฐบาลเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมชนกลุ่มน้อยเป็นสิ่งสำคัญ (Yang, 2001) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวประเภทนี้หมายถึง “การท่องเที่ยวที่ได้รับแรงบันดาลใจจากการค้นหาประสบการณ์ทางวัฒนธรรมที่แปลกใหม่ของนักท่องเที่ยวรวมถึงการไปเยี่ยมชมหมู่บ้านชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและเทศกาลทางชาติพันธุ์ การชมการเต้นรำหรือพิธีการตามประเพณีหรือเพียงการจับจ่ายซื้อของหัตถกรรมพื้นบ้านและของที่ระลึก” หมู่บ้านชาติพันธุ์ซึ่งมักจะเป็นส่วนหนึ่งของสถานที่ท่องเที่ยวไม่

เพียงแต่มุ่งหมายที่จะมอบประสบการณ์การพักผ่อนแต่ยังมุ่งหมายเพื่อแสดงการอนุรักษ์ฟื้นฟูส่วนหนึ่งของมรดกชาติพันธุ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม การเน้นย้ำถึงความเปราะบางความยากจนและการปกป้องวัฒนธรรมเหล่านี้มักจะไปด้วยกันได้ (Robinson & Drozdowski, 2015) แม้ว่าการท่องเที่ยวบนเกาะพยามจะค่อนข้างจำกัด (เช่นการขาดโครงสร้างพื้นฐาน) แต่ก็มีพัฒนาอย่างรวดเร็วในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา สิ่งนี้มีผลกระทบต่อชาวมอแกนโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลยุทธ์การทำมาหากินของพวกเขาตามที่เวสซูว์ (Xanthe Verschuur, 2019) ได้กล่าวไว้ว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อชาวมอแกนในหลาย ๆ ด้านแต่ผลกระทบเหล่านี้ไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นแง่บวกหรือแง่ลบ โดยพื้นฐานแล้วการท่องเที่ยวในปัจจุบันให้รูปแบบรายได้แก่ชาวมอแกนจำกัดผ่านงานฝีมือ การขายสินค้าที่ระลึกหรือการใช้แรงงาน ในภาคการบริการจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นและโอกาสที่ชาวมอแกนจะได้ทำงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากขึ้น

การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์คือการเที่ยวชมวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ วัฒนธรรมประเพณี ของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการท่องเที่ยว ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์จึงมีความสัมพันธ์กับแนวคิดด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน นักท่องเที่ยวต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน (สมทรง บุรุษพัฒน์, 2558)

อัตลักษณ์ของชาวมอแกนปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมากในด้านการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัย การแต่งกายและอาหารการกิน ที่ยังคงเหลืออยู่ได้แก่ การประกอบอาชีพ การทำมาหากิน ภาษาและศิลปะการจักสาน อัตลักษณ์ที่ใกล้จะสูญหายไปได้แก่ ด้านวิถีชีวิต สังคม และความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาวเลมอแกนและกลุ่มอื่นๆ ด้านความเชื่อพิธีกรรม และระเบียบประเพณี เช่นพิธีฉลองเสาวิญญานบรรพบุรุษ “เหนินะเอนหล่อโบง” ศิลปะการเล่นดนตรี การร่ายรำและการขับร้อง นอกจากนี้ยังพบว่าความรู้การใช้สมุนไพร การดูทิศทางลม ฤดูกาลต่าง ๆ ก็ใกล้จะสูญหายไป ทั้งนี้กลุ่มชาวเลมอแกนที่อาศัยอยู่บริเวณอ่าวบอนใหญ่ หมู่เกาะสุรินทร์ อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา ยังคงรักษาอัตลักษณ์ด้านต่าง ๆ ไว้ค่อนข้างมาก ส่วนชาวเลมอแกนที่อาศัยอยู่บริเวณหาดราไวย์ จังหวัดภูเก็ต ยังรักษาอัตลักษณ์ด้านต่าง ๆ ไว้ได้ค่อนข้างน้อย (สมเกียรติ สัจจารักษ์, 2554)

Yang & Wall (2009) ได้ศึกษาสถานการณ์ของการท่องเที่ยวและการจัดการอุทยานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชนกลุ่มน้อยมักสนับสนุนการท่องเที่ยวในภูมิภาคของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกเขายอมรับการพัฒนาเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยว โดยรวมแล้วความพึงพอใจของชุมชนอยู่ในระดับสูงร้อยละ 73 ของผู้ตอบแบบสอบถามเชื่อว่าประโยชน์ของการท่องเที่ยวมีมากกว่าผลเสียที่ตามมา มีความตระหนักในวงกว้างว่าการท่องเที่ยวส่งผลดีต่อบางแง่มุมของชุมชนและส่งผลในทางลบต่อผู้อื่น คนหนุ่มสาวมักจะกังวลเกี่ยวกับการจ้างงานและรายได้มากกว่าประเด็นทางวัฒนธรรม ในขณะที่ผู้สูงอายุแสดงความกังวลต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในชุมชนของตนมาก

ขึ้น รวมถึงความเชื่อทางศาสนาและภาษาของชนกลุ่มน้อยที่ลดลง ความกังวลหลักของชาวบ้านไม่ใช่การท่องเที่ยวแต่เป็นกฎระเบียบที่เข้มงวดและความถูกต้องของอุทยาน

Thailand Culture Trip (2022) ได้สรุปศักยภาพของชาวมอแกนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านวิถีการดำรงชีวิตวัฒนธรรม และ 3) ด้านระบบนิเวศชายฝั่งทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ชุมชนมอแกนเกาะสุรินทร์ อยู่ในทำเลที่ตั้งอ่าวบอนใหญ่ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ พื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามันที่น่าเสนอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกและเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยวทั่วโลกที่อยากจะมาสัมผัสธรรมชาติและวิถีชีวิตชนเผ่ามอแกนเกาะสุรินทร์ที่มีเอกลักษณ์และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ติดอันดับของโลกแหล่งดำน้ำตื้นที่สวยงามที่สุดในประเทศไทย ติดอันดับ 1 ใน 5 ของเกาะในประเทศไทย

ตัวอย่างงานวิจัยของ ต้อยวิไล พิลาคำ และคณะ (2562) ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าแขวงเซกอง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มี 4 องค์ประกอบคือหลักการ วัตถุประสงค์ การดำเนินการ และเงื่อนไขความสำเร็จ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) หลักการของรูปแบบ คือการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนร่วมกันจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว การตลาดและประชาสัมพันธ์ การบริการและการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว
- 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อการจัดการท่องเที่ยวชนเผ่าอย่างมีประสิทธิภาพด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร การตลาดและประชาสัมพันธ์ การบริการและการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว
- 3) การดำเนินการ ประกอบด้วย
  - 3.1) การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว มีการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชีตความสามารถในการรองรับของพื้นที่และการให้ความเคารพในวัฒนธรรมท้องถิ่น
  - 3.2) การตลาดการประชาสัมพันธ์ มีการจัดการผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และเป็นเอกลักษณ์ การกำหนดราคาอย่างเหมาะสมช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด และการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง
  - 3.3) การบริการและกิจกรรม ดำเนินการด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว บริการสิ่งอำนวยความสะดวกและระบบสาธารณูปโภคการบริการด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว บริการบ้านพักโฮมสเตย์และสินค้าของที่ระลึกที่มีความเป็นเอกลักษณ์

- 3.4) การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว มีการร่วมมือกันในการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของชนเผ่าอย่างครบวงจร การพัฒนาจากหน่วยงานภาครัฐ กระบวนการมีส่วนร่วมของชนเผ่าการพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยวและการพัฒนาด้านงบประมาณการจัดการท่องเที่ยว
- 4) เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ ชนเผ่าต้องเห็นความสำคัญของการร่วมมือกันอย่างจริงจัง ผู้นำต้องเสียสละมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมการท่องเที่ยวชนเผ่าต้องได้รับการบรรจุในแผนพัฒนาของแขวงเซกอง รัฐต้องมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว

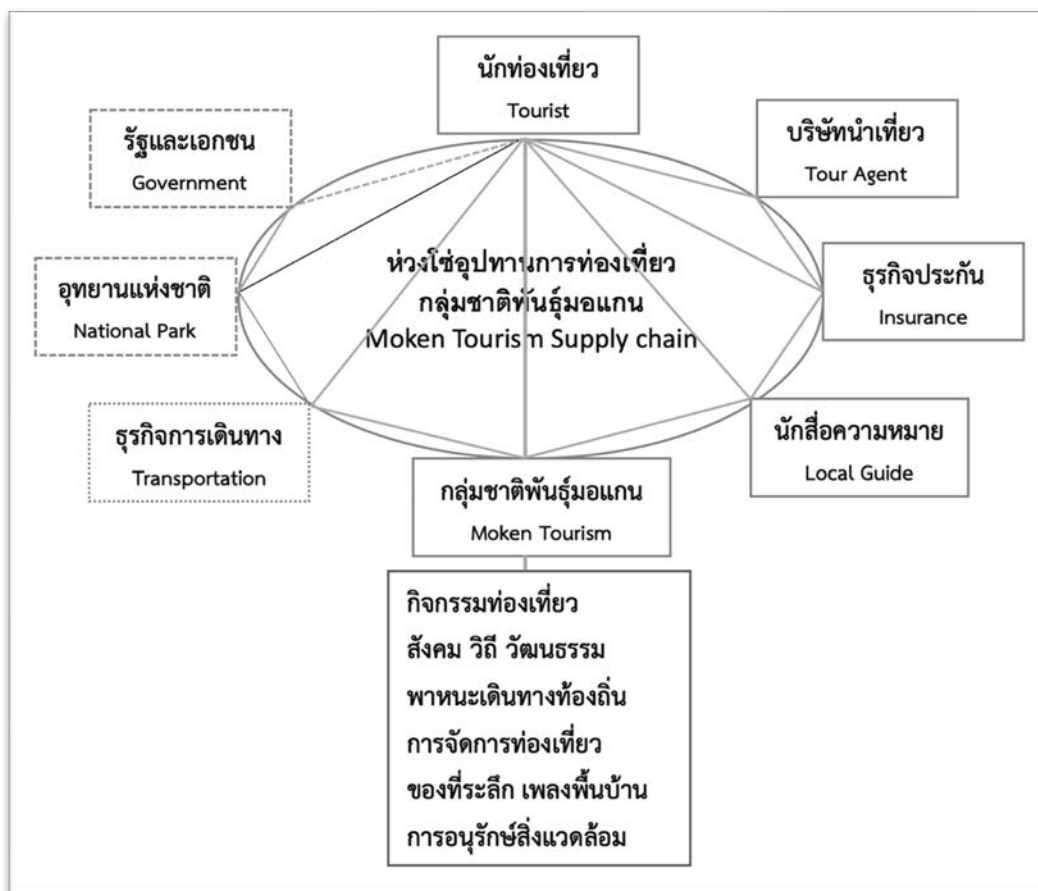
2.7 ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Tourism Supply Chain) เป็นเครือข่ายของการท่องเที่ยวที่มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์กิจกรรมและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว จนกระทั่งมีการส่งมอบการบริการนั้น ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว (Zhang, Song & Huang, 2009)

นอกจากนี้ Tapper & Xavier (2004) ได้นำเสนอความเชื่อมโยงของธุรกิจในห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวประกอบไปด้วย ที่พัก (Accommodation) การเดินทาง (Transportation) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) กิจกรรมท่องเที่ยว (Activity) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) ลูกค้า (Customers) การตลาด และการขาย (Marketing and Sales) การจัดการนำเที่ยว (Tour Operating) การจัดหาอาหารและเครื่องดื่ม (Catering, food and beverages) ธุรกิจซักรีด (Laundry) การผลิตอาหาร (Food Production) การกำจัดของเสีย การนำกลับมาใช้ใหม่ (Waste Recycling and Disposal) ระบบไฟฟ้า และน้ำประปา (Energy and water supply) โครงสร้างพื้นฐานและแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยว (Infrastructure, Service and Resources of Destinations) เฟอร์นิเจอร์และงานฝีมือ (Furniture and Crafts) สังคม วัฒนธรรมและการกีฬา (Social, Cultural and Sport Events) การเดินทางระยะสั้นและสิ่งดึงดูดใจ (Excursion and Attractions) การขนส่งภาคพื้นดินและอากาศ (Ground and Air Transport) การดำเนินการภาคพื้นดิน (Ground Operation) นักท่องเที่ยว (Tourist) เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในแหล่งท่องเที่ยว จำแนกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่มาท่องเที่ยวด้วยตนเอง โดยไม่ใช้บริการของชุมชนหรือผู้ประกอบการนำเที่ยวในชุมชน เรียกว่าท่องเที่ยวในชุมชน (Tourism in Community- TIC) กลุ่มที่สอง เป็นนักท่องเที่ยวที่ต้องการให้ผู้ประกอบการนำเที่ยวหรือชุมชนเป็นผู้จัดการเรื่องการท่องเที่ยวให้โดยมอบเงินเป็นค่าตอบแทนในการจัดการเรียกว่า ท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism) ประกอบด้วย

- 1) ตัวแทนกลาง (Intermediaries) เป็นผู้ที่ทำหน้าที่จัดหาแหล่งบริการให้กับนักท่องเที่ยวเช่น ผู้ประกอบการนำเที่ยว (Tour Operators) ตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (Travel Agents)
- 2) ผู้ให้บริการการท่องเที่ยว (Tourism Service Providers) เป็นบุคคลหรือกลุ่มคนหรือธุรกิจที่เป็นผู้ให้บริการท่องเที่ยวโดยตรง และมีปฏิสัมพันธ์ทางตรงกับนักท่องเที่ยวได้แก่ ผู้ให้บริการที่พักแรม (Accommodation) ผู้ให้บริการร้านอาหาร (Restaurant) ผู้ให้บริการนำเที่ยว (Tour Guide) ผู้ให้บริการร้านค้าต่าง ๆ (Vendors) ในแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว
- 3) ผู้ให้การสนับสนุนการบริการนักท่องเที่ยว (Tourism Service Suppliers) เป็นบุคคลกลุ่มคนหรือธุรกิจที่สนับสนุนการให้บริการนักท่องเที่ยว เช่น ผู้ส่งวัตถุดิบสินค้าและสินค้าประกอบการบริการ ผู้จำหน่ายเครื่องมือ อุปกรณ์วัสดุที่สนับสนุนการท่องเที่ยว ผู้ผลิตและจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น
- 4) โครงสร้างพื้นฐาน และผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ (Infrastructure and Other Stakeholders) เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่อำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวเช่น ระบบขนส่ง การเดินทาง ระบบไฟฟ้า น้ำประปา ระบบการสื่อสาร ระบบการจัดการขยะและของเสียไม่ให้เกิดค้างในพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นต้นส่วนผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ ได้แก่บุคคล กลุ่มคน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเช่น องค์การบริหารปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา เป็นต้น

ศรีสมรัก อินทุจันทร์ยง และคณะ (2557) ศึกษาถึงห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวไทยเพื่อสร้างความเข้าใจในภาพรวมของการประสานงานระหว่างผู้ประกอบการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักและรอง 6 กลุ่มประกอบด้วย โรงแรมที่พัก ตัวแทนการท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐ ธุรกิจท่องเที่ยว และกิจกรรมท่องเที่ยว ร้านอาหาร ธุรกิจการเดินทาง มีเพียง 2 กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดคือธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยว ปัญหาการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวประกอบด้วย 3 ด้านคือปัญหาด้านการจัดการข้อมูลข่าวสาร ปัญหาด้านการปฏิบัติงาน ปัญหาด้านเทคโนโลยี

ภาพที่ 2. 1 ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน

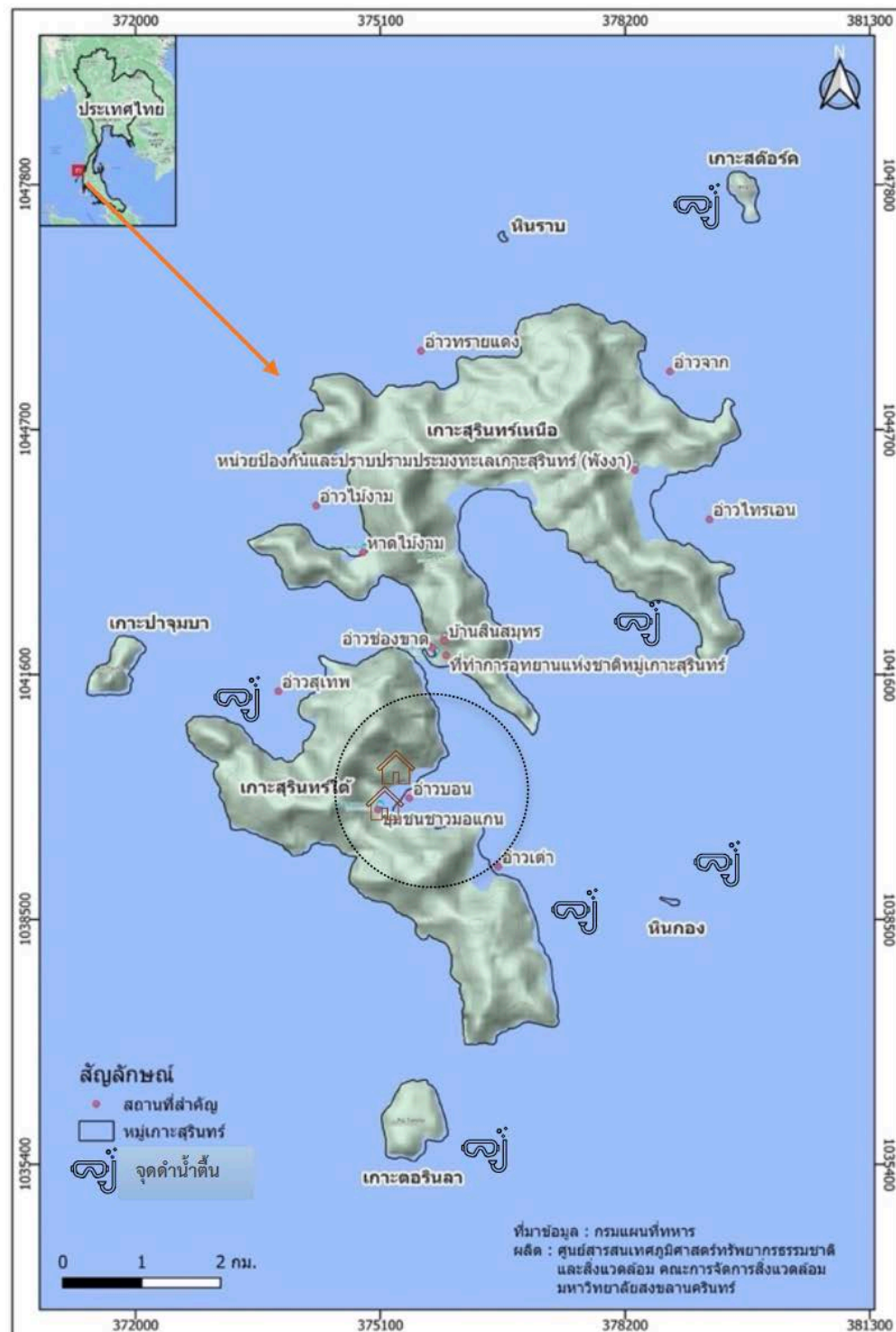
ที่มา: ดัดแปลงจากศรีสมรัก อินทจันทร์ยง, (2557) และTapper & Xavier, (2004)

2.8 บริบทในพื้นที่วิจัย

อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ ประกอบด้วยเกาะใหญ่น้อยจำนวน 5 เกาะ คือเกาะสุรินทร์เหนือและเกาะสุรินทร์ใต้ เกาะสตอร์ค เกาะมังกร เกาะตอร์นลา ตั้งอยู่ในตำบลเกาะพระทอง อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา ห่างจากฝั่งประมาณ 60 กิโลเมตร อยู่ติดชายแดนประเทศเมียนมา สภาพป่าบนเกาะเป็นป่าดิบชื้นที่อุดมสมบูรณ์และป่าชายเลน มีลำธารน้ำจืดไหลลงสู่ทะเล และมีห้วยทะเลปกคลุมอยู่บางส่วน ปะการังที่สวยงามมีความหลากหลายทางชีวภาพทำให้หมู่เกาะสุรินทร์ เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในทางนิเวศวิทยา สิ่งที่น่าสนใจของหมู่เกาะสุรินทร์คือปะการัง และสัตว์ทะเลที่มีความหลากหลายและสวยงาม ทำให้เป็นแหล่งดำน้ำดูปะการังน้ำตื้นที่ติดอันดับโลก (สำนักอุทยานแห่งชาติ, 2565)

หมู่บ้านมอแกน ตั้งอยู่อ่าวบอนใหญ่ หมู่เกาะสุรินทร์ มีบ้านชาวมอแกนทั้งหมด 80 หลัง โรงเรียนการศึกษานอกโรงเรียน 1 แห่ง มีครู 3 คน สาธารณะสุขอำเภอคุระบุรี 1 แห่งเจ้าหน้าที่

สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 1 คน จำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 270 คน กลุ่มท่องเที่ยวชาวมอแกนได้ดำเนินการท่องเที่ยวโดยชุมชนมาแล้วตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา แต่ยังไม่มีการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวที่ชัดเจน และยังขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะพระทอง, 2565)

ภาพที่ 2. 2 แผนที่เกาะสุรินทร์และที่ตั้งหมู่บ้านมอแกน
ที่มา: ดัดแปลงจากกรมแผนที่ทหาร (2566)

2.8.1 ประวัติการตั้งถิ่นฐานชุมชนมอแกน

การตั้งถิ่นฐานของชุมชนมอแกนเกาะสุรินทร์ ชาวมอแกนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ดำรงวิถีชีวิตเร่ร่อนอยู่ในทะเล ที่เคยอาศัยอยู่ในหมู่เกาะมะริด ในประเทศเมียนมา และเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยใช้ชีวิตอยู่บนเรือบนเกาะแถบชายฝั่งทะเลอันดามันหรือเดินทางเร่ร่อนตามเกาะในทะเลอันดามัน จึงรู้จักกันในนาม “ยิปซีทะเล” วิถีชีวิตผูกพันกับทะเลที่สืบทอดมาเป็นเวลาหลายร้อยปีทำให้ชาวมอแกนสามารถปรับตัวเข้ากับระบบนิเวศทางทะเลได้เป็นอย่างดียิ่ง (พลาเดช ณ ป้อมเพชร, 2546) เป็นกลุ่มคนที่มีรูปแบบของวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ รวมถึงค่านิยมที่แตกต่างไปจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ วิถีชีวิต และการทำมาหากินยังคงพึ่งพาธรรมชาติจากท้องทะเลเหมือนอย่างที่ยิบบรรพบุรุษเคยทำมา การหาปลา ยังคงใช้อุปกรณ์การจับอย่างง่าย ๆ เรียกว่าชুম (ฉมวก) และจับขึ้นมาเท่าที่พอทำกินและแจกจ่ายให้แก่เพื่อนบ้านเท่านั้น (นฤมล อรุโณทัย และคณะ, 2549)

2.8.2 ภาษามอแกน

ภาษามอแกนเป็นภาษาพูดตระกูลภาษาออสโตรนีเซีย (Austronesian) สาขามลายู-โพลีนีเซีย (Malayo – Polynesian) มีผู้พูดประมาณ 6,000 คนในเมียนมาและไทย จากหลักฐานทางภาษาศาสตร์ภาษาของชาวเลมอแกน ไม่มีภาษาเขียนใช้ภาษาพูดอยู่ในตระกูลภาษาออสโตรนีเซียน (Sarawut Kraissame, 2018)

2.8.3 วิถีชีวิต วัฒนธรรมความเชื่อ

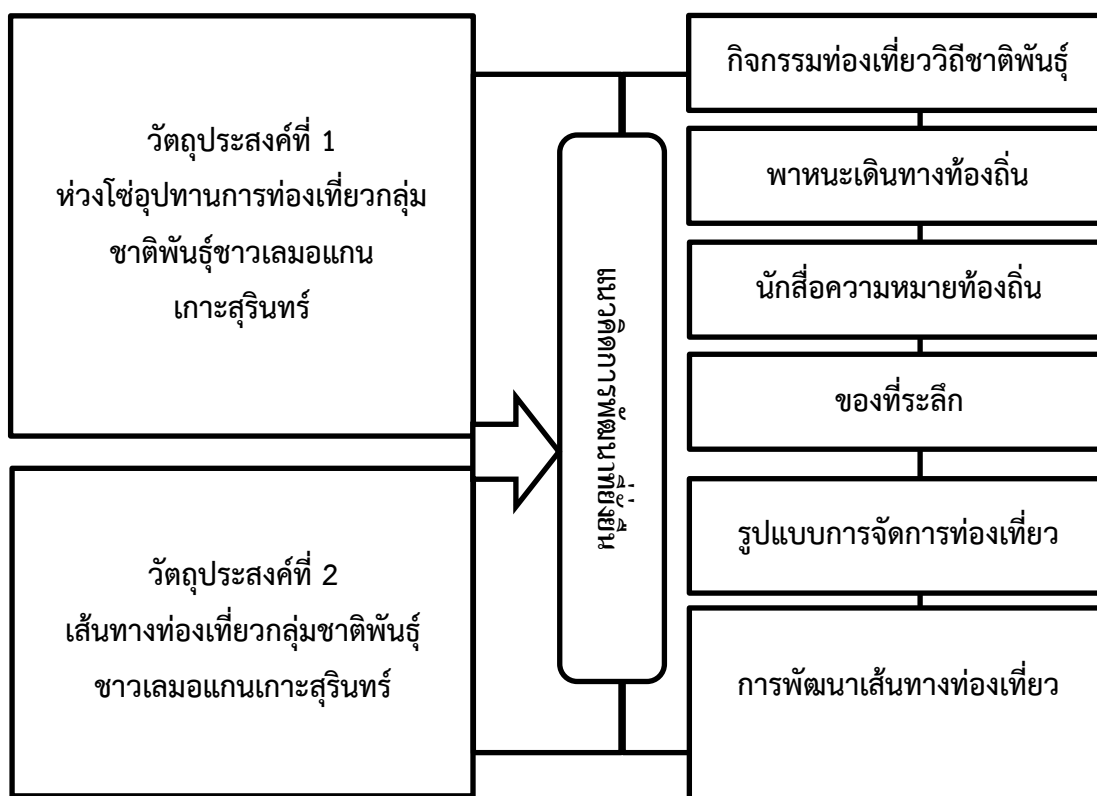
มอแกนมีความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ “วิญญาณบรรพบุรุษ” และ “วิญญาณในธรรมชาติ” ช่วยให้หลอมรวมมอแกนในชุมชนไว้ด้วยกันโดยมีผู้นำทางจิตวิญญาณ “ออลางปุตี” ที่เป็นร่างทรงผู้สื่อสารกับวิญญาณและมีพิธีกรรมเพื่อให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ปกป้องคุ้มครองคนในชุมชนเป็นพิธีกรรมที่สำคัญประจำปีของมอแกนคือพิธีฉลองเสาวิญญาณ จัดขึ้นในช่วงเดือน 5 ประมาณเดือนเมษายนของทุกปีเพื่อกำจัดเคราะห์ร้ายออกไปจากชุมชน (นฤมล อรุโณทัย และคณะ, 2549) โดยการใช้ดนตรีพื้นบ้านมอแกนในการประกอบพิธีกรรมสวดเชิญบรรพบุรุษสร้างบรรยากาศให้เกิดความครึกครื้นในพิธีที่สำคัญประจำปีเรียกว่าพิธี “เหนเอ็นหล่อโบง” มอแกนที่เกาะสุรินทร์ถือเป็นกลุ่มสุดท้ายที่ยังพอหลงเหลือวิถีชีวิตดั้งเดิมไว้มากที่สุด (เรวดี อึ้งโพธิ์ และนันธิดา จันทรางศุ, 2562)

2.8.4 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

กระแสความเจริญได้เข้ามามีผลกระทบต่อบทบาทวิถีชีวิตประจำวันของชุมชนอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการบริโภคนิยม วัตถุนิยม และระบบเศรษฐกิจที่มีตัวเงินเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวมอแกน ตัวอย่างเช่นมอแกนรุ่นใหม่ได้เข้ามาทำงานรับจ้างรายวันในอุทยานฯ รับจ้างขับเรือหางยาวให้กับบริษัทนำเที่ยวในเกาะสุรินทร์รวมถึงการเดินทางเข้ามาเยี่ยมชมในชุมชนของนักท่องเที่ยวทำให้ชาวมอแกนได้มีโอกาสติดต่อสัมพันธ์กับคนเมืองรวมทั้งการเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ จากโทรศัพท์มือถือและโทรทัศน์ก่อให้เกิดการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมและความทันสมัยเข้ามาสู่ชุมชนมอแกนทั้งนี้เราไม่สามารถปิดกั้นการรับรู้ของพวกเขาได้ พัทยา สายหู (2529) ได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงของระบบความสัมพันธ์ของคนที่อยู่ด้วยกันอันเป็นผลมาจากระเบียบที่กำหนดการกระทำและความสัมพันธ์ของคนเช่นสิทธิและหน้าที่ ขนบธรรมเนียมประเพณี บทบาทและสถานะภาพมีการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกับ นฤมล อรุโณทัย และคณะ (2549) และสุมาลี สังข์ศรี (2550) ที่ได้อธิบายสอดคล้องกันกล่าวคือ“ภูมิปัญญาเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้เลือกสรรปรุงแต่งถ่ายทอดสืบต่อกันมาเพื่อพัฒนาแก้ปัญหาและปรับตัวตามวิถีชีวิต”

2.9 กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษามูลค่าห่วงโซ่อุปทานด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวมอแกน เกาะสุรินทร์ อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา ประกอบไปด้วยกิจกรรมท่องเที่ยววิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชนมอแกน แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน พาหนะที่ใช้เดินทางในท้องถิ่น นักสื่อความหมายท้องถิ่น และของที่ระลึกในชุมชน เพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์มอแกนเกาะสุรินทร์ ด้วยแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแล้วนำมาพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์มอแกนเกาะสุรินทร์ เพื่อนำไปสู่แนวทางการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวสู่ตลาดการท่องเที่ยวต่อไป

ภาพที่ 2. 3 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา: ผู้วิจัย (2566)

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย/วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน หมู่เกาะสุรินทร์ อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยมีระเบียบวิธีการดำเนินวิจัยแต่ละวัตถุประสงค์ ดังนี้

3.1 วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์

การวิจัยในวัตถุประสงค์ที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยในรูปของการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group)

3.1.1 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ผู้วิจัยศึกษาจากประชากรที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้แทนชุมชนและกลุ่มท่องเที่ยวชาวมอแกน อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะพระทอง สาธารณะสุขอำเภอกุระบุรีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และกรมการท่องเที่ยวจังหวัดพังงา วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และการเข้าร่วมโครงการเป็นไปด้วยความสมัครใจ รวม 57 ตัวอย่าง (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ประกอบด้วย

- 1) ผู้แทนชุมชนมอแกน ประกอบด้วยผู้นำชุมชนด้านจิตวิญญาณ 2 คน ตัวแทนชุมชนที่อยู่อาศัยบนเกาะสุรินทร์ตั้งแต่แรกเริ่มจำนวน 15 คน กลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนมอแกนจำนวน 12 คน กลุ่มแม่บ้านงานของฝากของที่ระลึกจำนวน 10 คน โดยใช้เงื่อนไขดังต่อไปนี้ต้องเป็นคนมอแกนที่อยู่อาศัยในชุมชน 10 ปีขึ้นไปและมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ รวม 39 คน
- 2) กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ประกอบด้วยอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์จำนวน 5 คน องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะพระทองและนักพัฒนากรจำนวน 5 คน สาธารณะสุขและพยาบาลจำนวน 3 คน รองผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนเกาะสุรินทร์และครูจำนวน 3 คน หัวหน้าฝ่ายการตลาดการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานจังหวัดพังงา จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพังงา จำนวน 1 คน รวม 18 คน

ตารางที่ 3. 1 แสดงประชากรกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมาย	วัตถุประสงค์ที่ 1
กลุ่มผู้แทนชุมชน Focus Group	39 คน
ผู้นำด้านจิตวิญญาณ	2
กลุ่มท่องเที่ยวมอแกน	12
กลุ่มแม่บ้านของที่ระลึก	10
กลุ่มผู้นำชาวมอแกนที่สนใจในกิจกรรมท่องเที่ยว	15
หน่วยงานภาครัฐ เอกชน	18 คน
อุทยานแห่งชาติเกาะสุรินทร์	5
องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะพระทอง	5
สาธารณสุขอำเภอบุรี	3
ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนเกาะสุรินทร์	3
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดพังงา	1
สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพังงา	1
รวม	57

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในวัตถุประสงค์ที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยในรูปของการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งเป็นโครงสร้างแบบกึ่งทางการและไม่เป็นทางการผสมกันเพื่อใช้เป็นกรอบในการสัมภาษณ์ อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสในการนำเสนอความคิดเห็นของผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นด้านการจัดการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์ และกิจกรรมการท่องเที่ยวรวมถึงวิถีชีวิตวัฒนธรรมชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) เป็นการจัดเวทีประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกับกลุ่มท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน ประกอบไปด้วยผู้นำด้านจิตวิญญาณ ผู้ประสานงานกลุ่มมอแกน นักสื่อความหมายท้องถิ่น กลุ่มเรือนำเที่ยวและเรือแจว กลุ่มดนตรีพื้นบ้าน กลุ่มของที่ระลึก เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจร่วมกันถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อค้นหารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์ โดยใช้การสนทนากลุ่มเพื่อทำการศึกษามุ่งเน้นให้ชุมชนเข้ามา

มีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน อีกทั้งการอบรมให้ความรู้ชุมชนด้านการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ใช้สถานที่หมู่บ้านมอแกนช่วงเวลาหลังจากเลิกงานทั่วไปแล้วเวลา 15.30-17.30 น. รวม 2 วัน ในวันที่ 26-27 เมษายน 2565

3.1.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในประเด็นด้วยการศึกษาจากงานเขียนวิชาการจากสถาบันการศึกษา ผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เอกสารของหน่วยงานภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและเก็บรวบรวมข้อมูลแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความทางวิชาการ หนังสือ ระบบสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต เอกสารของหน่วยงานราชการและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อมูลที่เคยมีผู้ศึกษาแล้วมาใช้สนับสนุนข้อมูลที่ได้รับเพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น ประกอบกับการศึกษาวิจัยภาคสนาม ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้วผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการสร้างข้อสรุปโดยเริ่มดำเนินการจาก 1) การถอดเทปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อย่างละเอียดชนิดคำต่อคำ 2) การจัดเตรียมข้อมูล 3) การให้รหัสจัดหมวดหมู่ข้อมูล 4) การทำข้อสรุปชั่วคราวและตัดทอนข้อมูล 5) การเสนอข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และการนำเสนอ 6) การประมวลผลสรุปข้อเท็จจริง

3.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้วผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการสร้างข้อสรุปโดยเริ่มดำเนินการจาก 1) การถอดเทปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อย่างละเอียดชนิดคำต่อคำ 2) การจัดเตรียมข้อมูล 3) การให้รหัสจัดหมวดหมู่ข้อมูล 4) การทำข้อสรุปชั่วคราวและตัดทอนข้อมูล 5) การเสนอข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และการนำเสนอ 6) การประมวลผลสรุปข้อเท็จจริง เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์มากที่สุด

3.2 วัตถุประสงค์ที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์

การวิจัยในวัตถุประสงค์ที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ จำนวน 396 คน และงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

3.2.1 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ดังนี้

1) นักท่องเที่ยว ประกอบด้วยนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ จำนวน 396 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) จากสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้ามาในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 ถึง ปี พ.ศ. 2565 รวมทั้งสิ้น 230,291 คน ค่าเฉลี่ยปีละ 46,058 คน แบ่งออกเป็น ชาวไทยร้อยละ 46 จำนวน 182 คน ชาวต่างชาติร้อยละ 54 จำนวน 214 คน รวม 396 คน (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, 2565) วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตร ของ ทาโร ยามาเน (Yamane, 1967) คำนวณหาขนาดของตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 5 ดังนี้

สูตร

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่กำหนดว่ามีระดับ 0.05

แทนค่าสูตร

$$\begin{aligned} n &= \frac{46058}{1+46058(0.05)} \\ &= \frac{46058}{1+46058(0.05)^2} \\ &= \frac{46058}{68.5} \\ N &= 396 \end{aligned}$$

2) ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ จำนวน 20 บริษัท โดยวิธีการคัดเลือกเฉพาะผู้ประกอบการที่ให้ความสนใจในกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน เกาะสุรินทร์

3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 3 ท่าน ได้แก่อดีตผู้อำนวยการสถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน อดีตนายกสมาคมไทยท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ และผู้ประกอบการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดเชียงใหม่

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย สถิติเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

- 1) ค่าร้อยละ คือการแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นการแสดงค่าความถี่ของข้อมูลโดยจะแสดงเป็นจำนวนร้อยละ (%)

$$\text{สูตร } X = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ X แทน จำนวนข้อมูล (ความถี่) ที่ต้องการนำมาหาค่าร้อยละ

N แทน จำนวนของข้อมูลทั้งหมด

- 2) ค่าเฉลี่ย (Mean) คือค่ากลางที่ได้จากการรวมข้อมูลทั้งหมดแล้วนำมาเฉลี่ยเพื่อให้ได้จำนวนเท่า ๆ กัน จากผลรวมของข้อมูลทั้งหมด (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2543: 351)

สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

$\sum x$ แทน ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล

n แทน จำนวนของข้อมูลทั้งหมด

- 3) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.) เป็นการวัดการกระจายของกลุ่มข้อมูลใช้ในการเปรียบเทียบค่าต่างๆ ว่าชุดข้อมูลมีการกระจายตัวมากน้อยเพียงใด (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2543: 351)

สูตร

$$S.D. = \frac{\sqrt{\sum x^2 - n(\bar{x})^2}}{n-1}$$

เมื่อ SD แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x$ แทน ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล

$\sum x^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของข้อมูลแต่ละตัวยกกำลังสอง

n = จำนวนข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย วิธีการตั้งข้อคำถามเพื่อประเมินผลถาวรรายละเอียดเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญโดยยึดตามหลักค่าเฉลี่ยที่อยู่ในเกณฑ์ 3.51- 5.00 แล้ว

นำมาปรับปรุงแก้ไขตามเกณฑ์การแปลความหมายของแต่ละข้อซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแนวคิดของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2538) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ระดับ 4.51 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ระดับ 3.51 - 4.50 หมายถึง มาก

ระดับ 2.51 - 3.50 หมายถึง พอใช้

ระดับ 1.51 - 2.50 หมายถึง น้อย

ระดับ 1.00 - 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

3.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ จำนวน 396 คน เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ประกอบด้วยค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เมื่อได้ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณแล้วผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาทำการสังเคราะห์และวิเคราะห์เพื่อสรุปให้ได้รูปแบบการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวและการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว เพื่อกำหนดรูปแบบและเส้นทางท่องเที่ยวของกลุ่มกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน เกาะสุรินทร์

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ที่เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ และผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว โดยชุมชน ใช้วิธีการเดียวกันกับวัตถุประสงค์ที่ 1

3.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาทำการสังเคราะห์และวิเคราะห์เพื่อสรุปให้ได้รูปแบบของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์มอแกนโดยใช้เครื่องมือการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถามเป็นชุดคำถามที่สร้างขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเชิงลึกในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว และรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์มอแกน รวมถึงวิธีการจัดการด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (ภาคผนวก ข และ ค)

3.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) รายละเอียดดังนี้

- 1) การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) เป็นการคำนวณคะแนนจากแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) ในการตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ โดยมีเกณฑ์การวัดคุณภาพคำถามขององค์ประกอบต่างๆ กับนิยามเชิงปฏิบัติการ 2 เกณฑ์ ดังนี้ 1) ข้อคำถามจะต้องมีค่า IOC มากกว่า 0.50 จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นมีค่าความแม่นยำตรงตามเนื้อหาหรือคำถามมีความสอดคล้องเหมาะสมกับนิยามเชิงปฏิบัติการ 2) ข้อคำถามที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.50 ถือว่าข้อคำถามนั้นต้องปรับปรุงหรือใช้ไม่ได้ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2543) โดยมีสูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ Σ = ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

R = คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อคำถามแต่ละข้อ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ โดยค่าตามเกณฑ์ $IOC \geq 0.5$

เกณฑ์

+1 = แนใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

0 = ไม่แนใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

-1 = แนใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

- 2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความแม่นยำตรงตามเนื้อหาขององค์ประกอบที่สร้างขึ้นจำนวน 3 ท่าน ที่ตอบรับอยู่ภายใต้เกณฑ์การพิจารณาและคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยกำหนดอย่างน้อย 1 ข้อ ได้แก่
  - 2.1) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้านตามที่กำหนดไว้ 3 กลุ่ม
  - 2.2) มีประสบการณ์ในการทำงานในด้านที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 ปี และ
  - 2.3) มีเอกสารหรือผลงานวิจัยเกี่ยวกับด้านที่เชี่ยวชาญ อย่างน้อย 1 เรื่อง รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยมีรายละเอียด (ตารางที่ 3.2) ดังนี้

ตารางที่ 3. 2 แสดงรายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ลำดับ ที่	สถาบัน	ความเชี่ยวชาญ		
		การมีส่วนร่วม	การทอ้งเทียว โดยชุมชน	วิจัย เชิงปริมาณ
1	อาจารย์ประจำหลักสูตรการทอ้งเทียวเชิง บูรณาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้		✓	✓
2	อาจารย์ประจำหลักสูตรการจัดการทอ้งเทียว นานาชาติมหาวิทยาลัยหาดใหญ่	✓	✓	
3	อาจารย์ประจำหลักสูตรการจัดการทอ้งเทียว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต สุราษฎร์ธานี	✓	✓	

- 3) หลังจากส่งแบบประเมินความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยด้านความแม่นยำตรงตามเนื้อหา) ผู้วิจัยดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงข้อคำถามตามผลการประเมินเพื่อให้ข้อคำถามมีความเหมาะสมทั้งในส่วนของการใช้ภาษาและความครอบคลุมทางด้านเนื้อหา และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ในขั้นตอนถัดไป
- 4) การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) เป็นการทดสอบคุณสมบัติความคงเส้นคงวาของเครื่องมือวิจัยด้วยสถิติ 3 ลักษณะ คือ 1) ความคงที่ ความเชื่อถือได้และความสามารถที่ทำนายได้ 2) ความถูกต้องในการวัดสิ่งที่ต้องการวัด และ 3) ความไม่คลาดเคลื่อนหรือความชัดเจนตรงตามความต้องการและมีความเหมาะสม (Kerlinger, 1986) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทำการทดสอบ (Pilot-test) โดยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ตัวอย่างโดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha หรือ α) ของ Cronbach ด้วยโปรแกรมคำนวณสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป จึงจะแสดงว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องภายในและสามารถนำไปใช้ได้ (Nunnally, 1978)

บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงนิเวศกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์ อำเภอบางสะพาน จังหวัดพังงา โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน หมู่เกาะสุรินทร์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปและอภิปรายผลตามลำดับดังต่อไปนี้

4.1 ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวชุมชน กิจกรรมท่องเที่ยว นักสื่อความหมายท้องถิ่นของทีระลิก ยานพาหนะที่ใช้ในชุมชน และวิถีวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์มอแกนชาวเลเกาะสุรินทร์จากการสำรวจพบว่าชุมชนมอแกนเกาะสุรินทร์ได้มีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์การท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนเป็นอย่างมาก ได้เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชน มีการรวมกลุ่มเพื่อจัดการการท่องเที่ยวด้วยตนเอง และกลุ่มของทีระลิกได้มีการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชน ในด้านของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนและแหล่งดำน้ำตื้นพบว่ามีศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวให้ความสนใจในกิจกรรมเป็นอย่างมาก ชุมชนได้มีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีการจัดนิทรรศการศูนย์ข้อมูลชุมชนและกำหนดกิจกรรมท่องเที่ยวทางด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรมชาวเล ก่อให้เกิดธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ช่วยส่งผลให้ชุมชนได้รู้จักคนแปลกหน้ามากยิ่งขึ้นและต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ทำให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในธุรกิจการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัวในช่วงฤดูการท่องเที่ยวระหว่างเดือนตุลาคม ถึง เดือนพฤษภาคม ของทุกปี

ลักษณะเด่นของแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์มอแกนคือวิถีชีวิตวัฒนธรรม ความเชื่อในชุมชนชาวเลมอแกน เช่นการพายเรือแจว เดินป่าศึกษาเส้นทางธรรมชาติ สานกำไลจากเตยป่าหรือเชือกอวนจากขยะทะเล การล่องเรือมอแกน (กำบาง) เพลิดเพลินบ้านมอแกน การจับสัตว์น้ำตามวิถี และการดำน้ำชมปะการัง อีกทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้ชุมชนเป็นแหล่งดำน้ำตื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางธรรมชาติของเกาะสุรินทร์ นักท่องเที่ยวสามารถดำน้ำชมปะการัง ในเขตพื้นที่อุทยานฯกำหนด เช่นอ่าวสับปะรด อ่าวเต่า อ่าวช่องขาด อ่าวแม่ยาย อ่าวไทรเอน เกาะตอลีรา เกาะสตอร์ค และอ่าวมังกร นอกจากนี้สิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนประกอบด้วยศูนย์เรียนรู้ชุมชนชาวเล เรือโดยสาร นักสื่อความหมาย ของทีระลิกในชุมชนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ภาพที่ 4. 1 เรือมอแกน (ท่าบาง)

ที่มา: ผู้วิจัย (2566) ถ่ายเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2566

ภาพที่ 4. 2 เรือแจว (ฉ่าป็น)

ที่มา: ผู้วิจัย (2566) ถ่ายเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2566

ภาพที่ 4. 3 แสดงพื้นที่ชุมชนมอแกนด้านหน้าชายหาด
ที่มา: ผู้วิจัย (2566) ถ่ายเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2566

ภาพที่ 4. 4 แสดงศูนย์เรียนรู้วิถีการดำรงชีพในชุมชน
ที่มา: ผู้วิจัย (2566) ถ่ายเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2566

4.1.1 วิวัฒนาการการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์มอแกน เกาะสุรินทร์

ภาพที่ 4. 5 วิวัฒนาการการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์มอแกน

ที่มา: ผู้วิจัย (2566)

4.1.2 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์

การพัฒนาารูปแบบการท่องเที่ยวและศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกลุ่มชาติพันธุ์มอแกนพบว่ากลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนใช้ชื่อกลุ่มว่า “มอแกนพาเที่ยว” คณะทำงานด้านการท่องเที่ยว

ธุรกิจการท่องเที่ยวได้เข้ามาในชุมชนมอแกนเกาะสุรินทร์ หลังจากการประกาศเป็นพื้นที่อุทยานฯและเป็นที่รู้จักมากขึ้นหลังเหตุการณ์ สึนามิ ได้รับการช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ ทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนมากขึ้น การท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนได้ดำเนินการท่องเที่ยวโดยชุมชนมาแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 มีการจัดตั้งกลุ่มมอแกนพาเที่ยวประกอบด้วยสมาชิกรวม 12 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันหาแนวทางการเปลี่ยนแปลงการท่องเที่ยวในชุมชน ให้เป็นการท่องเที่ยวโดยชุมชนและเพื่อการอนุรักษ์วิถีวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์มอแกนไว้ให้คงอยู่ต่อไป สร้างการมีส่วนร่วม ในขณะที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาเรียนรู้และสร้างประสบการณ์เรียนรู้ร่วมกับชาวเลมอแกน ซึ่งเป็นประสบการณ์วิถีชีวิตและเรียนรู้วัฒนธรรมเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว พัฒนาทักษะการบริการด้านการท่องเที่ยว และเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมอนุรักษ์วิถีชีวิตวัฒนธรรมชุมชนให้คงอยู่ต่อไป และสร้างความภาคภูมิใจให้กับชุมชนชาวเลมอแกน

ประโยชน์ของการท่องเที่ยวโดยชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอแกนช่วยส่งผลให้คนในชุมชนได้พัฒนาทักษะการบริหารจัดการการท่องเที่ยว การสื่อสาร การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและสร้างความมั่นใจในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ช่วยแก้ไขปัญหาความยากจนในชุมชน ช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชนให้คงอยู่ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสินธุ์ สโรบล, (2546) พจนา สวนศรี และสมภพ ยี่จอหอ (2556) และปรัชญากรณ์ ไชยคช (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต พัฒนาเศรษฐกิจ และช่วยฟื้นฟูวัฒนธรรม ชุมชนทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว นำ เอาทรัพยากรในท้องถิ่นทางด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตและการผลิต ของชุมชนมาใช้เป็นต้นทุนในการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสม รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ ความสามารถในการดำเนินงาน การวางแผน การตัดสินใจ การสรุปบทเรียน โดยเน้นให้เกิดความยั่งยืนและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น

4.2 ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์มอแกน

การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์ด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการจัดการการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์โดยแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละด้านดังต่อไปนี้

ด้านเศรษฐกิจ

- 1) ช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น
- 2) ลดปัญหาความยากจนและสร้างประโยชน์ต่อชุมชนมากกว่าผลเสีย
- 3) สร้างโอกาสการจ้างงาน และธุรกิจต่างในชุมชน
- 4) เพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน

ด้านสังคมและวัฒนธรรม

- 1) ช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์
- 2) สร้างความภาคภูมิใจให้ชุมชน
- 3) สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ชุมชน
- 4) ช่วยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน

ด้านการจัดการ

- 1) มีคณะทำงานเพื่อการท่องเที่ยว
- 2) มีการเตรียมความพร้อมเพื่อการท่องเที่ยว
- 3) มีการวางแผนเส้นทางการท่องเที่ยว
- 4) นักสื่อความหมายท้องถิ่นมีความรู้เฉพาะด้าน
- 5) กิจกรรมท่องเที่ยวมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นตามวิถีชุมชน

ด้านสิ่งแวดล้อม

- 1) การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2) การจัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนร่วมกับอุทยานฯ
- 3) การปกป้องทรัพยากรด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 4) ความอุดมสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อม

4.2.1 ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน

ความสัมพันธ์ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนประกอบด้วย ปัจจัยต้นน้ำได้แก่ สิ่งดึงดูดใจด้านความหลากหลายทางชีวภาพของหมู่เกาะสุรินทร์ ศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยววิถีชีวิต วัฒนธรรม สังคม และการจัดการการท่องเที่ยวด้วยคณะทำงานด้านการท่องเที่ยวชุมชนชาวเล ปัจจัยกลางน้ำได้แก่ กิจกรรมท่องเที่ยวด้านการดำรงชีวิตชาวเล พาหนะเดินทางท้องถิ่นของที่ระลึกและเพลงพื้นบ้านชาวเลมอแกน การเล่าเรื่องราวของนักสื่อความหมายท้องถิ่น ร่วมกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวในพื้นที่ร่วมกันออกแบบประสบการณ์ เส้นทางท่องเที่ยวที่สอดคล้องตามความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มเฉพาะที่สนใจในวิถีชีวิต วัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนด้วยแนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนที่ดีขึ้น และรักษาสีสิ่งแวดล้อมร่วมกับอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ การสนับสนุนด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมด้วยการนำขยะทะเลประเภทเศษอาหารมาแปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น และสามารถส่งต่อไปยังกลุ่มบริษัทนำเที่ยวเพื่อนำเสนอให้กับนักท่องเที่ยวกลุ่มเฉพาะเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์ได้ต่อไป ทั้งนี้ปัจจัยปลายน้ำได้แก่ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ความคุ้มค่า และความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhang, Song & Huang, (2009) และ Tapper & Xavier, (2004) กล่าวคือห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครือข่ายของการท่องเที่ยวที่มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์กิจกรรมและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวจนกระทั่งมีการส่งมอบบริการนั้นๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว และความเชื่อมโยง

ของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการให้ผู้ประกอบการนำเที่ยวและชุมชนเป็นผู้จัดการเรื่องการท่องเที่ยวให้โดยมอบค่าตอบแทนในการจัดการเรียกว่าท่องเที่ยวโดยชุมชน อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ต๋วยวิไล พิลาคำ และคณะ (2562) ศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวชนเผ่าแขวงเซกองสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กล่าวว่ารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นต้องเป็นจัดการที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมสร้างประสบการณ์ความประทับใจและสร้างจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน

ตารางที่ 4. 1 ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์

ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน		
ปัจจัยต้นน้ำ	ปัจจัยกลางน้ำ	ปัจจัยปลายน้ำ
ทรัพยากรธรรมชาติหมู่เกาะสุรินทร์	กิจกรรมท่องเที่ยววิถีชีวิต	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว	พาหนะเดินทางท้องถิ่น	ความคุ้มค่า
สังคม วิถี วัฒนธรรมท้องถิ่น	นักสื่อความหมายท้องถิ่น	ความปลอดภัย
การจัดการท่องเที่ยว	ของที่ระลึกท้องถิ่น	
ชุมชนและคณะทำงานกลุ่มท่องเที่ยว	เพลงพื้นบ้านมอแกน	
การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน		
(การรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น คุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และการรักษาสิ่งแวดล้อม)		

4.3 การพัฒนารูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติรวม 396 คน และนำค่าที่ได้ไปวิเคราะห์ค่าทางสถิติ นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียงดังนี้

ตารางที่ 4. 2 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	N=396	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	หญิง	238	60.10
	ชาย	150	37.90
	ไม่ระบุ	8	2.00
อายุ	31-40	139	35.10
	21-30	102	25.80
	41-50	82	20.70
	51-60	43	10.90
	สูงกว่า 60	21	5.30
	ต่ำกว่า 20	9	2.30
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	228	57.60
	สูงกว่าปริญญาตรี	108	27.30
	อนุปริญญา/ปวส.	43	10.90
	มัธยมศึกษา	16	4.00
	ประถมศึกษา	1	0.30
ระดับรายได้ต่อเดือน	สูงกว่า 30000	170	42.90
	25001-30000	105	26.50
	20001-25000	46	11.60
	ไม่ระบุ	39	9.80
	15001-20000	20	5.10
	ต่ำกว่า 15000	16	4.00
สัญชาติ	ต่างชาติ	214	54.04
	ไทย	182	45.96

จากตารางที่ 4.2 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 396 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 238 คน ร้อยละ 60.10 รองลงมาเป็นเพศชาย 150 คนร้อยละ 37.90 ไม่ระบุเพศ จำนวน 8 คน ร้อยละ 2.00 ระดับอายุส่วนใหญ่ อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 139 คน ร้อยละ 35.10 รองลงมา อายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 102 คน ร้อยละ 25.80 อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 82 คน ร้อยละ 20.70 อายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 43 คน ร้อยละ 10.90 อายุสูงกว่า 60 ปี จำนวน 21 คน ร้อยละ 5.30 อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 9 คน ร้อยละ 2.30 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 228 คน ร้อยละ 57.60 รองลงมาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 108 คน ร้อยละ 27.30 ระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 43 คน ร้อยละ 10.90 ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 16 คน ร้อยละ 4.00 ระดับประถมศึกษา จำนวน 1 คน ร้อยละ 0.30 ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้สูงกว่า 30000 บาท จำนวน 170 คน ร้อยละ 42.90 รองลงมารายได้ตั้งแต่ 25001-30000บาท จำนวน 105 คน ร้อยละ 26.50 รายได้ตั้งแต่ 20001-25000บาท จำนวน 46 คน ร้อยละ 11.60 ไม่ระบุรายได้ จำนวน 39 คน ร้อยละ 9.80 รายได้ตั้งแต่15001-20000บาท จำนวน 20 คน ร้อยละ 5.10 รายได้ต่ำกว่า 15000 บาท จำนวน 16 คน ร้อยละ 4.00 และแบ่งตามสัญชาติ พบว่า ชาวต่างชาติจำนวน 214 คน ร้อยละ 54.04 ชาวไทย 182 คน ร้อยละ 45.96 ตามลำดับ

ตารางที่ 4. 3 สรุปความคิดเห็นด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น

ประเด็นการประเมิน	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	SD.	การแปลผล
ความโดดเด่นแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น	4.72	0.55	มากที่สุด
สร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม	4.54	0.68	มากที่สุด
ความละเอียดอ่อนและความอ่อนไหวทางวัฒนธรรม	4.52	0.71	มากที่สุด
สร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมและประเพณีอย่างลึกซึ้ง	4.36	0.68	มาก
สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้าบ้าน	4.22	0.63	มาก
นักท่องเที่ยวได้ลงมือทำร่วมกับคนในชุมชน	4.21	0.69	มาก
กิจกรรมช่วยพัฒนาศักยภาพในการสร้างสรรค์	4.11	0.64	มาก
กิจกรรมหลากหลายเพื่อเป็นทางเลือก	4.04	0.63	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.34	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.3 ความคิดเห็นด้านวิถีวัฒนธรรมชาวเลมอแกน พบว่า โดยภาพรวมเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.34 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.65 และความคิดเห็นที่มีมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ความโดดเด่นของกิจกรรมสร้างความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น 4.72

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55 และรองลงมาคือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ค่าเฉลี่ยที่ 4.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68 ความอ่อนไหวทางวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยที่ 4.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 4. 4 สรุปความคิดเห็นด้านความยั่งยืนและความคุ้มค่า

ประเด็นการประเมิน	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	SD.	การแปลผล
แนะนำเครือข่ายมาร่วมกิจกรรมนี้	4.69	0.54	มากที่สุด
สร้างคุณค่าแท้จริงและสร้างรายได้แก่ชุมชนมอแกน	4.68	0.56	มากที่สุด
ประสบการณ์ที่คุ้มค่า	4.52	0.59	มากที่สุด
สร้างการแลกเปลี่ยนและส่งต่อประสบการณ์	4.18	0.65	มาก
ผลกระทบในทางลบต่อมรดกทางวัฒนธรรมมอแกน	3.87	1.44	มาก
ผลกระทบในทางลบต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ	3.87	1.33	มาก
องค์ความรู้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.58	0.73	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.20	0.83	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์ ด้านความยั่งยืนและความคุ้มค่า โดยภาพรวมเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 และความคิดเห็นที่มีมากที่สุด ใน 3 อันดับแรกคือ การแนะนำเครือข่ายให้มาใช้บริการ มีค่าเฉลี่ย 4.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54 และรองลงมาคือ กิจกรรมการสร้างคุณค่าที่แท้จริงและสร้างรายได้ให้กับชาวมอแกนโดยตรง มีค่าเฉลี่ย 4.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่คุ้มค่ามาก มีค่าเฉลี่ย 4.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 และกิจกรรมไม่สร้างผลกระทบต่องสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมชุมชนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.44

สรุปได้ว่ากิจกรรมท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์มอแกนเกาะสุรินทร์ได้สร้างความเข้าใจในด้านวัฒนธรรม ประเพณีอย่างลึกซึ้ง ก่อให้เกิดการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม มีความโดดเด่น แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ นักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติ กิจกรรมมีความหลากหลาย สร้างสรรค์ประสบการณ์วิถีชีวิตท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี และสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนและสิ่งแวดล้อมในชุมชน กิจกรรมสร้างความตระหนักรู้ให้แก่นักท่องเที่ยวและสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและนักท่องเที่ยว การออกแบบกิจกรรมได้คำนึงถึงความอ่อนไหวทางวัฒนธรรม ทำให้กิจกรรมไม่ส่งผลกระทบต่อมรดกทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม สร้างคุณค่าที่แท้จริงและรายได้ให้กับชุมชนมากขึ้น นักท่องเที่ยวได้รับความคุ้มค่ามากที่สุด

ตารางที่ 4. 5 ตารางเปรียบเทียบความคิดเห็นนักท่องเที่ยวยาวไทยชาวต่างชาติ

ประเด็นการประเมิน				ชาวต่างชาติ N=214		
ด้านวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่น	ค่าเฉลี่ย	SD.	การแปลผล	ค่าเฉลี่ย	SD.	การแปลผล
ความโดดเด่นแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น	4.66	0.64	มากที่สุด	4.77	0.45	มากที่สุด
สร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม	4.54	0.69	มากที่สุด	4.53	0.69	มากที่สุด
ความละเอียดอ่อนและอ่อนไหวทางวัฒนธรรม	4.43	0.8	มาก	4.59	0.6	มากที่สุด
นักท่องเที่ยวได้ลงมือทำร่วมกับคนในชุมชน	4.33	0.72	มาก	4.11	0.65	มาก
สร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง	4.31	0.71	มาก	4.4	0.66	มาก
สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักท่องเที่ยว	4.31	0.65	มาก	4.14	0.61	มาก
กิจกรรมช่วยพัฒนาศักยภาพในการสร้างสรรค์	4.14	0.66	มาก	4.07	0.61	มาก
กิจกรรมหลากหลายเพื่อเป็นทางเลือก	4.07	0.68	มาก	4.01	0.58	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.35	0.69	มาก	4.33	0.61	มาก
ด้านความยั่งยืนและความคุ้มค่า						
แนะนำเครือข่ายมาร่วมกิจกรรมมอแกน	4.69	0.6	มากที่สุด	4.7	0.48	มากที่สุด
สร้างคุณค่าและสร้างรายได้แก่ชุมชนมอแกน	4.64	0.61	มากที่สุด	4.71	0.52	มากที่สุด
ได้รับประสบการณ์ที่คุ้มค่า	4.52	0.63	มากที่สุด	4.51	0.55	มากที่สุด
สร้างการแลกเปลี่ยนและส่งต่อประสบการณ์	4.26	0.67	มาก	4.12	0.62	มาก
ไม่สร้างผลกระทบในทางลบต่อสิ่งแวดล้อม	3.85	1.31	มาก	3.89	1.35	มาก
มาสร้างผลกระทบในทางลบต่อมรดกวัฒนธรรม	3.74	1.48	มาก	3.99	1.39	มาก
องค์ความรู้สามารถใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.66	0.79	มาก	3.5	0.65	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	4.19	0.87	มาก	4.2	0.79	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่มีต่อ กิจกรรมท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์ ด้านวิถีและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดย ภาพรวมเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.35 และ 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69 และ 0.61 ตามลำดับ และความคิดเห็นที่ต่างกันในด้านความละเอียดอ่อนทางวัฒนธรรม พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80 ส่วน นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60 ด้านความยั่งยืนและความคุ้มค่า โดยภาพรวมเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม สำหรับชาวไทย 4.19 และชาวต่างชาติ 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานชาวไทย 0.87 และชาวต่างชาติ 0.79 ตามลำดับ และความคิดเห็นที่ต่างกันในด้านองค์ความรู้สามารถใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.79 ส่วน

นักท่องเที่ยวต่างชาติให้ความคิดเห็นในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.79 ตามลำดับ

4.3.1 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวต่อการพัฒนารูปแบบเส้นทางท่องเที่ยว

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นบริษัทนำเที่ยว จำนวน 20 บริษัท ในด้านกิจกรรมท่องเที่ยว กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์ ได้ข้อคิดเห็นสรุปได้ดังนี้

รูปแบบการพัฒนาท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์มอแกนเกาะสุรินทร์ เป็นรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่สร้างประสบการณ์ที่แตกต่าง ไม่เหมือนใครอย่างแท้จริง กลุ่มชาติพันธุ์มอแกนเป็นกลุ่มที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ในด้านวิถีวัฒนธรรม ประเพณี และได้แบ่งปันความรู้วิถีวัฒนธรรมของตนผ่านการนำเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ถึงการอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนมอแกน ด้วยการจัดการขยะทะเลมาแปรรูปเพิ่มมูลค่าเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้วยวิธีการเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มแม่บ้านของที่ระลึกชุมชน

การนำเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น ผ่านการเล่าเรื่องราวชุมชนโดยนักสื่อความหมายท้องถิ่น ทำให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจและเพลิดเพลินกับประสบการณ์เพลงพื้นบ้านมอแกนที่มีการเล่าเรื่องราวในอดีตผ่านบทเพลงและดนตรี เป็นการท่องเที่ยวที่รักษาไว้ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาของชาติพันธุ์ชาวเล อย่างชัดเจน และช่วยส่งเสริมให้วิถีชีวิตวัฒนธรรม ของชาวมอแกนดำรงอยู่ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายขององค์การท่องเที่ยวโลก UNWTO (2005) ได้อธิบายความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) ว่า "เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันและอนาคต ตอบสนองความต้องการของผู้มาเยือนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม และชุมชนเจ้าบ้าน"

4.3.2 การท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนกับเป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ผลการวิเคราะห์เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล มอแกน จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนชาวเลมอแกน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวม 9 เป้าหมายดังแสดงในตาราง 4.6

ตารางที่ 4. 6 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์

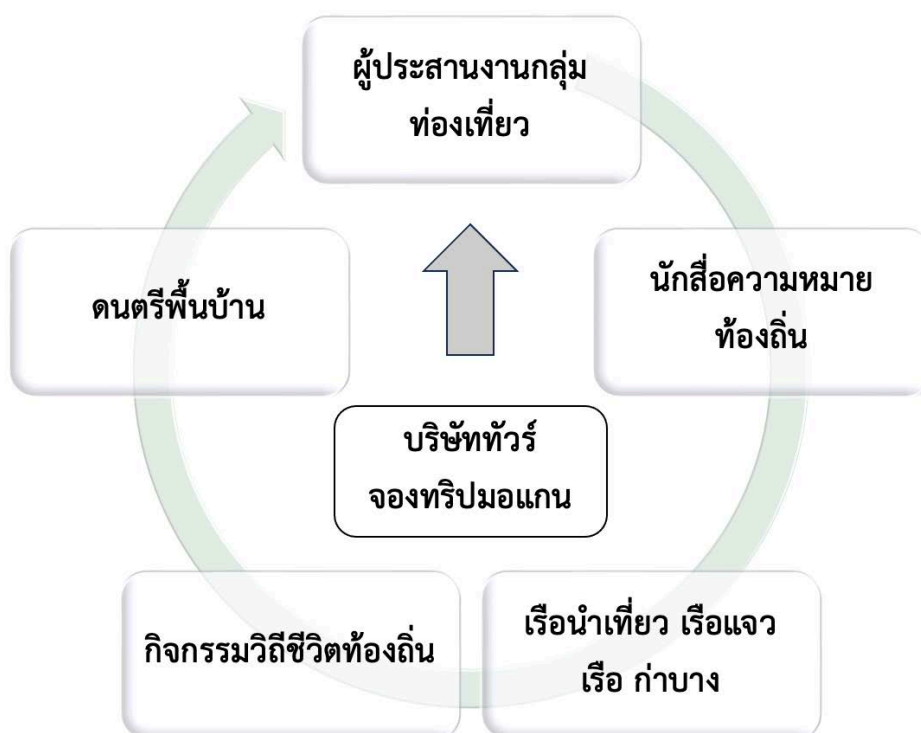
เป้าหมาย	เป้าหมายย่อย	ตัวชี้วัด	ผลการศึกษา
เป้าหมาย ที่ 1	ขจัดความยากจน (No Poverty)	การท่องเที่ยวนำไปสู่รายได้จากการสร้างงานในท้องถิ่น การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและผลกระทบจากการพัฒนาดังกล่าวในระดับท้องถิ่นเชื่อมโยงกับเป้าหมายของประเทศในการลดความยากจน ก่อให้เกิดเศรษฐกิจเติบโตในชุมชน สร้างรายได้ผ่านการจ้างงาน ส่งเสริมผู้ประกอบการรายย่อยและเปิดโอกาสให้กับผู้ด้อยโอกาส	“ถ้าชุมชนเราไม่มีการท่องเที่ยวเข้ามาเราก็ไม่มีเงินซื้อข้าวสารตุนไว้ในฤดูฝน ถ้าไม่ทำท่องเที่ยวเราก็ไม่รู้จะไปทำอะไรเมื่อมีนักท่องเที่ยวมาทำกิจกรรมมากขึ้นเราก็มีรายได้เพิ่มมากขึ้น”
เป้าหมาย ที่ 8	การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Decent Work and Economic Growth)	การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่สร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน และสร้างโอกาสในการจ้างงานที่เหมาะสม สนับสนุนการกระจายความหลากหลายที่ดีขึ้นผ่านห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวซึ่งสามารถเพิ่มผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมในเชิงบวกด้วย	“การท่องเที่ยวทำให้เรามีงานทำ รับจ้างทำงานในชุมชนและอุทยานฯ ไม่ต้องออกไปไหนมีเงินใช้จ่ายในครอบครัว”
เป้าหมาย ที่ 10	ลดความเหลื่อมล้ำ (Reduce Inequalities)	การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือที่ทรงอำนาจช่วยให้เกิดการรวมกลุ่มประชากรในท้องถิ่นและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญในการพัฒนาชุมชนและช่วยลดความไม่เท่าเทียมในสังคมโดยการนำไปสู่การพัฒนาชนบทเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจของโลก	“การท่องเที่ยวช่วยให้เราได้ทำงานเป็นกลุ่มร่วมกันคิดพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวและพัฒนาชุมชน”
เป้าหมาย ที่ 11	เมืองและถิ่นฐานมนุษย์ ยั่งยืน (Sustainable Cities and Communities)	การท่องเที่ยวสามารถพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการเข้าถึงแหล่งชุมชน ส่งเสริมการฟื้นฟูและช่วยอนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม รวมถึงการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อความยั่งยืน นำไปสู่การเป็นชุมชนอัจฉริยะ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้อยู่อาศัยและนักท่องเที่ยวด้วย	“เราให้การสนับสนุนและส่งเสริมชุมชนมอแกนอยู่เสมอในด้านสาธารณูปโภครวมถึงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ และการปรับปรุงบ้านพักที่อยู่อาศัย”
เป้าหมาย ที่ 12	แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน (Responsible Consumption and Production)	การท่องเที่ยวสามารถเป็นจุดเริ่มในการพัฒนาทรัพยากร ธรรมชาติที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ต่อเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความยั่งยืน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาอย่างยั่งยืนในภาคการท่องเที่ยวได้แก่พลังงาน น้ำ ของเสีย ความหลากหลายทางชีวภาพตลอดจนการสร้างงานที่ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น	“หน่วยงานให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมให้ชาวมอแกนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสามารถทางด้านการนำเที่ยวในเขตอุทยานฯ เพื่อลดการพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติ ตามแนวทางการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างยั่งยืน”

ตารางที่ 4. 7 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ (ต่อ)

เป้าหมาย ที่ 13	การท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ (Climate Changes)	การท่องเที่ยวเป็นส่วนที่ได้รับผลกระทบจากการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างมาก โดยผู้ที่มีส่วน ได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยวควรมีบทบาทสำคัญใน การจัดการกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่ เกิดขึ้นด้วยการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ในภาคการขนส่ง ที่พัก และอาหาร รวมถึงกิจกรรม ท่องเที่ยวอื่นๆที่ช่วยลดปริมาณการปล่อยก๊าซ	“การท่องเที่ยวทำให้สิ่งแวดล้อม และปะการังดีขึ้น ชุมชนสะอาด มากขึ้นขณะน้อยลงเยาวชนมี ความกล้าแสดงออกมากขึ้น สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้ ดี เกิดการจ้างงานในชุมชน”
เป้าหมาย ที่ 14	การใช้ประโยชน์จาก มหาสมุทรและ ทรัพยากรทางทะเล (Life Below Water)	การท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งที่ไม่ก่อให้เกิดความ เสียหายแสดงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติการ พัฒนาการท่องเที่ยวต้องเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการ เขตชายฝั่งเพื่อช่วยอนุรักษ์และปกป้องระบบนิเวศทาง ทะเลที่เปราะบางและทำหน้าที่เป็นตัวขับเคลื่อนในการ ส่งเสริมเศรษฐกิจทางทะเลที่เอื้อต่อการใช้ทรัพยากร ทางทะเลอย่างยั่งยืน	“ชุมชนและหน่วยงานภาครัฐให้ ความร่วมมือในการปกป้อง ธรรมชาติใต้ท้องทะเลร่วมกันและ นำนวัตกรรมการเพิ่มมูลค่าขยะ ทะเลเพื่อการท่องเที่ยวด้วยโดย ชุมชน”
เป้าหมาย ที่ 16	สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก (Peace, Justice and Strong Institution)	การท่องเที่ยวสามารถสร้างให้เกิดการยอมรับความ แตกต่างทางวัฒนธรรมความเชื่อผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างเจ้าบ้านกับผู้มาเยือนและการสื่อความหมาย มรดกทางวัฒนธรรม	“นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชน ให้ความเคารพในความต่างของ วัฒนธรรมชุมชน และสร้างความ ภาคภูมิใจให้คนในชุมชน”
เป้าหมาย ที่ 17	ความร่วมมือเพื่อการ พัฒนาที่ยั่งยืน (Partnerships for the Goals)	การท่องเที่ยวมีความสามารถในการเสริมสร้างความ ร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และการมีส่วนร่วมกับผู้ ที่มีส่วนได้ส่วนเสียหลายภาคส่วนรวมถึงระดับท้องถิ่น เพื่อดำเนินงานร่วมกันในการบรรลุเป้าหมายการ พัฒนาที่ยั่งยืน ส่งผลให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความ เข้มแข็งและสามารถเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน	“การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือที่ ช่วยให้ชุมชนได้ร่วมกันคิดร่วมกัน ทำเพื่อประโยชน์โดยรวม และ หน่วยงานภาครัฐ ภาคีเครือข่าย เข้ามาหนุนเสริมให้เกิดการพัฒนา ที่ยั่งยืนสามารถดำรงชีพอยู่ได้ด้วย การพึ่งพาตนเอง”

4.3.3 รูปแบบการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน

จากการศึกษาวิจัยในด้านการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน
เกาะสุรินทร์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์รูปแบบการท่องเที่ยวตามแนวคิดทฤษฎีและได้กำหนดรูปแบบการ
จัดการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4. 6 แสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานกลุ่มท่องเที่ยวชาวเลมอแกน
ที่มา: ผู้วิจัย (2566)

4.3.4 ขั้นตอนการปฏิบัติงานของกลุ่มท่องเที่ยวชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์

- 1) เริ่มจากการรับจองทัวร์ของบริษัทนำเที่ยวในท้องถิ่น เมื่อได้รับการยืนยันจากนักท่องเที่ยวแล้วบริษัทนำเที่ยวติดต่อผู้ประสานงานกลุ่มท่องเที่ยวด้วยวิธีการโทรศัพท์และไลน์กลุ่ม ส่งแบบฟอร์มการจองประจำเดือน เพื่อแจ้งให้ทราบล่วงหน้าในกรณีเร่งด่วนไม่น้อยกว่า 5 วันล่วงหน้า
- 2) เมื่อผู้ประสานงานกลุ่มได้รับข้อมูลการจองจากบริษัทนำเที่ยวแล้ว ทำการการแจ้งไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่นเรือหางยาวสำหรับนักท่องเที่ยว ณ จุดที่กำหนด นักสื่อความหมายท้องถิ่น กลุ่มของที่ระลึกสานกำไล เรือฉ่าป็น เรือกำบาง กลุ่มดนตรีพื้นบ้านมอแกน และเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ
- 3) เมื่อถึงวันที่รับนักท่องเที่ยว ทุกฝ่ายพร้อมปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ตามโปรแกรมทัวร์ที่นักท่องเที่ยวได้จองไว้ล่วงหน้าแล้ว หากมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ นักสื่อความหมายท้องถิ่นเป็นผู้แจ้งให้ทราบ ณ วันที่รับนักท่องเที่ยวในวันแรก เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างนักท่องเที่ยวและผู้นำเที่ยว

- 4) ผู้นำเที่ยวที่มากับนักท่องเที่ยวทำหน้าที่ช่วยแปลภาษาให้กับนักท่องเที่ยว ส่วนนักสื่อความหมายท้องถิ่นมีหน้าที่ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวตลอดกิจกรรมการท่องเที่ยว

4.3.5 ข้อควรปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวในชุมชนมอแกนเกาะสุรินทร์ (Code of Conduct)

- 1) ห้ามใส่ชุดว่ายน้ำเข้าหมู่บ้าน
- 2) ห้ามถ่ายภาพโดยไม่ได้รับอนุญาต
- 3) ห้ามจับสัตว์น้ำและเปลือกหอยทุกชนิด
- 4) ห้ามนำขยะเข้ามาในชุมชนและให้นำกลับไป
- 5) ห้ามให้เงินแก่เด็กในชุมชน ท่านสามารถช่วยอุดหนุนสินค้าชุมชน
- 6) เมื่อท่านได้รับอนุญาตให้เข้าบ้านกรุณาถอดรองเท้าก่อนขึ้นบ้าน

4.4 รูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยว

กิจกรรมมอแกนพาเที่ยว 1 วัน

- 08.30 น. พบกันที่ท่าเรือคุระบุรี อำเภอคุระบุรี เชื้ออินพร้อมรับอุปกรณ์สำหรับดำน้ำตื้น
- 09.00 น. ขึ้นเรือเร็วไปอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์
- 10.20 น. เดินทางถึงเกาะสุรินทร์ พบกับมัคคุเทศก์ท้องถิ่นชาวมอแกนเดินทางไปหมู่บ้านมอแกน โดยเรือหางยาวของกลุ่มมอแกนพาเที่ยว ท่านสามารถรับรู้ถึงความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างชาวมอแกนและธรรมชาติ เรียนรู้เกี่ยวกับ *หล่อโบง* เสาวิณญาณบรรพบุรุษของชาวมอแกน และบ้านของชาวมอแกนที่สร้างอยู่ริมชายหาด เรียนรู้การทำหัตถกรรมอันเป็นวิถีดั้งเดิมของชาวมอแกน โดยใช้ *เชือกอวนจากขยะทะเล* นำมาสานเป็นกำไล ทดลองสานกำไลโดยมีชาวมอแกนคอยแนะนำ และนำกลับไปเป็นของที่ระลึก
- 12.30 น. รับประทานอาหารกลางวัน ณ หมู่บ้านมอแกน
- 13.30 น. เดินป่าชมเส้นทางศึกษาธรรมชาติ มัคคุเทศก์ชาวมอแกนแนะนำให้รู้จักพันธุ์ไม้ต่างๆ บางชนิดนำมาทำเป็นอาหาร บางชนิดนำมาทำยารักษาโรค บางชนิดนำมาใช้กับเรือ *ก่าบง* เรือบ้านแบบดั้งเดิมของชาวมอแกน
- 14.00 น. มุ่งหน้าสู่จุดดำน้ำเรียนรู้วิถีการดำรงชีวิตของชาวมอแกน ชมธรรมชาติใต้ท้องทะเล เดินทางกลับที่ทำการอุทยานฯ พักผ่อนบนหาดทรายขาว
- 15.30 น. ออกเดินทางจากที่ทำการอุทยานฯ ไปอ่าวช่องขาดขึ้นเรือเร็วกลับท่าเรือคุระบุรี

กิจกรรมมอแกนพาเที่ยว 2 วัน 1 คืน

วันที่ 1

- 08.30 น. พบกันที่ท่าเรือกระบือ อำเภอกะบุรีจังหวัดพังงา เช็ควินพร้อมรับอุปกรณ์สำหรับดำน้ำตื้น
- 09.00 น. ขึ้นเรือเร็วไปอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์
- 10.20 น. เดินทางถึงเกาะสุรินทร์ เก็บสัมภาระส่วนตัวเข้าที่พักแรม ณ จุดกางเต็นท์หรือบ้านพัก ที่ทำการอุทยานฯ
- 11.30 น. พบกับมัคคุเทศก์ท้องถิ่นชาวมอแกน จากนั้นเดินทางไปหมู่บ้านมอแกน โดยเรือหางยาวของกลุ่มมอแกนพาเที่ยว ท่านสามารถรับรู้ถึงความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างชาวมอแกนและธรรมชาติ เรียนรู้เกี่ยวกับ *หล่อโปง* เสาวิญญูณบรรพบุรุษของชาวมอแกนและบ้านของชาวมอแกนที่สร้างอยู่ริมชายหาด เรียนรู้การทำหัตถกรรม อันเป็นวิถีดั้งเดิมของชาวมอแกน โดยใช้ *ใบเตยทะเล* หรือ *เชือกอวนจากใต้ท้องทะเล* นำมาสานเป็นกำไล ทดลองสานกำไลโดยมีชาวมอแกนคอยแนะนำ และนำกลับไปเป็นของที่ระลึกและร่วมสนุกกับเพลงพื้นบ้านมอแกน เรียนรู้ถึงบทเพลงและเครื่องดนตรีท้องถิ่น
- 12.30 น. รับประทานอาหารกลางวัน ณ หมู่บ้านมอแกน
- 13.30 น. เดินป่าชมเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ซึ่งมีมัคคุเทศก์ชาวมอแกน แนะนำให้รู้จักพันธุ์ไม้ต่างๆ บางชนิดนำมาทำเป็นอาหาร บางชนิดนำมาทำยารักษาโรค บางชนิดนำมาใช้กับเรือ *ก่าบวง* เรือบ้านแบบดั้งเดิมของชาวมอแกน
- 14.00 น. มุ่งหน้าสู่จุดดำน้ำ เรียนรู้วิธีการดำน้ำของชาวมอแกน ชมธรรมชาติใต้ท้องทะเล
- 15.30 น. เดินทางกลับที่ทำการอุทยานฯ พักผ่อนบนหาดทรายขาว
- 18.30 น. รับประทานอาหารเย็น ณ ห้องอาหารของอุทยานฯ พักผ่อนตามอัธยาศัย
- พักค้างคืน ณ ลานกางเต็นท์ อุทยานแห่งชาติ โดยมีเต็นท์และชุดเครื่องนอน ใช้ไฟฟ้าจากเครื่องปั่นไฟซึ่งจะเปิดใช้งานเวลา 18.00 น – 22.00 น*

วันที่ 2

- 08.00 น. รับประทานอาหารเช้า ณ ห้องอาหารของอุทยานฯ
- 09.00 น. กลับมาเยือนหมู่บ้านอีกครั้ง เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตชาวเลมอแกน โดยมีมัคคุเทศก์ชาวมอแกน ฝึกแจวเรือขนาดเล็กที่ขุดจากไม้ 1 ต้น มอแกนเรียกว่า *ฉ่าป็น* ซึ่งเป็นเรือแบบดั้งเดิมของชาวมอแกน ทดลองแหงปลาโดยใช้ฉมวกหรือ *ซุม* ในภาษามอแกน ซึ่งเป็นวิธีการหาปลาของชาวมอแกนแบบหนึ่ง จากนั้นไปดำน้ำชมความงามใต้ท้องทะเล
- 12.00 น. เดินทางกลับที่ทำการอุทยานฯ กล่าวคำอำลามัคคุเทศก์มอแกน
- รับประทานอาหารกลางวัน ณ ห้องอาหารของอุทยานฯ
- 13.00 น. เก็บของและสัมภาระส่วนตัว พักผ่อนตามอัธยาศัย

15.00 น. ออกเดินทางจากที่ทำการอุทยานฯ ไปอ่าวช่องขาดขึ้นเรือเร็วกลับท่าเรือกระบี่

กิจกรรมมอแกนพาเที่ยว 3 วัน 2 คืน

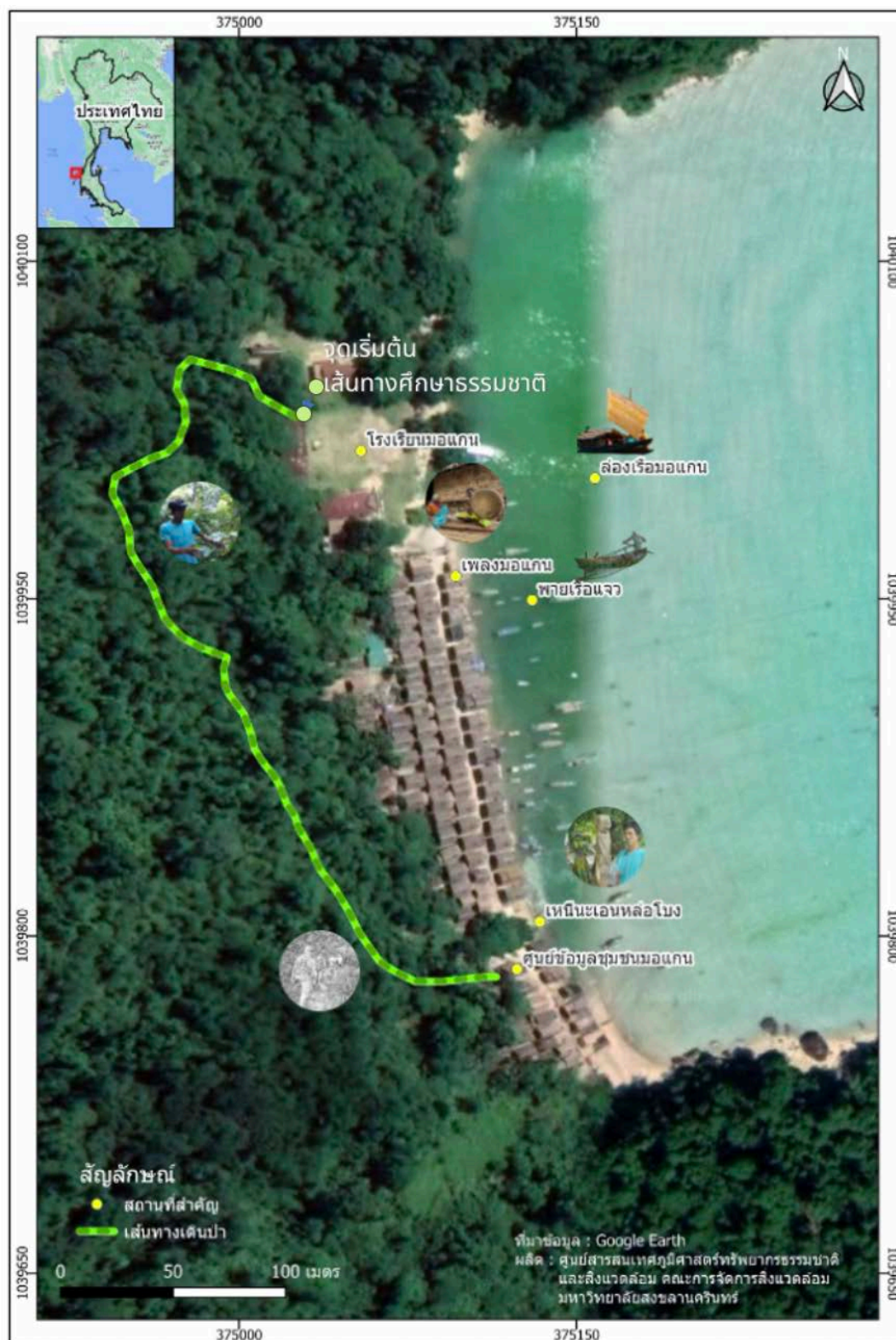
วันที่ 1

- 08.30 น. พบกันที่ท่าเรือกระบี่ อำเภอกระบี่ จังหวัดพังงา เช็किनพร้อมรับอุปกรณ์สำหรับดำน้ำ
- 09.00 น. ขึ้นเรือเร็วไป อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์
- 10.20 น. เดินทางถึงเกาะสุรินทร์ เก็บสัมภาระส่วนตัวเข้าที่พักแรม ณ จุดกางเต็นท์ หรือบ้านพัก ที่ทำการอุทยานฯ
- 11.30 น. พบกับมัคคุเทศก์ท้องถิ่นชาวมอแกน จากนั้นเดินทางไปหมู่บ้านมอแกน โดยเรือหางยาว ของกลุ่มมอแกนพาเที่ยว ท่านสามารถรับรู้ถึงความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างชาวมอแกน และธรรมชาติ เรียนรู้เกี่ยวกับ หล่อโบง เสาวิญญูณบรรพบุรุษของชาวมอแกน และ บ้านของชาวมอแกนที่สร้างอยู่ริมชายหาด เรียนรู้การทำหัตถกรรม อันเป็นวิถีดั้งเดิมของ ชาวมอแกน โดยใช้ ใบเตยทะเล หรือ เชือกอวนจากใต้ท้องทะเล นำมาสานเป็นกำไล ทดลองสานกำไลโดยมีชาวมอแกนคอยแนะนำ และนำกลับไปเป็นของที่ระลึก และ ร่วมสนุกกับเพลงพื้นบ้านมอแกน เรียนรู้ถึงบทเพลงและเครื่องดนตรีท้องถิ่น
- 12.30 น. รับประทานอาหารกลางวัน ณ หมู่บ้านมอแกน
- 13.30 น. เดินป่าชมเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ซึ่งมีมัคคุเทศก์ชาวมอแกนจะแนะนำให้รู้จักพันธุ์ไม้ต่างๆ บางชนิดนำมาทำเป็นอาหาร บางชนิดนำมาทำยารักษาโรค บางชนิดนำมาใช้กับเรือ ก่าบวง เรือบ้านแบบดั้งเดิมของชาวมอแกน
- 14.30 น. มุ่งหน้าสู่จุดดำน้ำเรียนรู้วิถีการดำรงชีวิตของชาวมอแกน ชมธรรมชาติใต้ท้องทะเล เดินทางกลับที่ทำการอุทยานฯ พักผ่อนบนหาดทรายขาว
- 18.30 น. รับประทานอาหารเย็น ณ ห้องอาหารของอุทยานฯ พักผ่อนตามอัธยาศัย พักค้างคืน ณ ลานกางเต็นท์ อุทยานแห่งชาติฯ โดยมีเต็นท์และชุดเครื่องนอน ใช้ไฟฟ้า จากเครื่องปั่นไฟซึ่งจะเปิดใช้งานเวลา 18.00 น – 22.00 น

วันที่ 2

- 08.00 น. รับประทานอาหารเช้า ณ ห้องอาหารของอุทยานฯ
- 09.00 น. ออกเดินทางด้วยเรือหางยาวชาวมอแกน พร้อมนักสื่อความหมายท้องถิ่นไปดำน้ำ ชมความงามใต้ท้องทะเลอันดามัน และวิธีการดำน้ำของชาวมอแกนที่สามารถดำน้ำได้ลึก เป็นระยะเวลานาน
- 12.00 น. เดินทางกลับที่ทำการอุทยานฯ กล่าวคำอำลามัคคุเทศก์มอแกน รับประทานอาหารกลางวัน ณ ห้องอาหารของอุทยานฯ

- 13.00 น. ออกเดินทางด้วยเรือหางยาวชาวมอแกนพร้อมนักสื่อความหมายท้องถิ่นไปดำน้ำชมความงามใต้ท้องทะเลอันดามัน และวิธีการดำน้ำของชาวมอแกนที่สามารถดำน้ำได้ลึกเป็นระยะเวลานาน
- 15.00 น. กลับเขาที่ปัก พักผ่อนตามอัยาศัย
- 18.30 น. รับประทานอาหารเย็น ณ ห้องอาหารของอุทยานฯ พักผ่อนตามอัยาศัย
- วันที่ 3
- 08.00 น. รับประทานอาหารเช้า ณ ห้องอาหารของอุทยานฯ
- 09.00 น. เรียนรู้การล่องเรือกำบัง วิถีชาวมอแกน โดยทางใบล่องลอยไปตามลมหน้าอ่าวปอ ด้วยวิถีมอแกนแบบดั้งเดิมไปยังหมู่บ้านมอแกน เรียนรู้วิธีการแจวเรือขนาดเล็กที่สร้างจากไม้1ต้น มอแกนเรียกว่า *ฉ่าปั่น* ซึ่งเป็นเรือแบบดั้งเดิมของชาวมอแกน เรียนรู้วิธีการจับปลาโดยใช้ฉมวกหรือ *ซุม* ในภาษามอแกน ซึ่งเป็นวิธีการหาปลาของชาวมอแกน จากนั้นไปดำน้ำชมความงามใต้ท้องทะเล
- 12.00 น. เดินทางกลับที่ทำการอุทยานฯ กล่าวคำอำลามัคคุเทศก์มอแกน รับประทานอาหารกลางวัน ณ ห้องอาหารของอุทยานฯ
- 13.00 น. เก็บของและสัมภาระส่วนตัว พักผ่อนตามอัยาศัย
- 15.00 น. ออกเดินทางจากที่ทำการอุทยานฯ ไปอ่าวช่องขาดขึ้นเรือเร็วกลับท่าเรือคุระบุรี

ภาพที่ 4. 7 แสดงเส้นทางการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์มอแกน

ที่มา: ดัดแปลงจาก Google Earth (2566)

ภาพที่ 4. 8 ภาพแสดงการกางใบเรือและการล่องเรือมอแกน (กำบาง)

ที่มา: ผู้วิจัย (2566) ถ่ายเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2566

ภาพที่ 4. 9 ภาพแสดงเครื่องมือการจับปลาโบราณ (ขุม) และการสาธิตการจับปลา

ที่มา: ผู้วิจัย (2566) ถ่ายเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2566

ภาพที่ 4. 10 แสดงการเตรียมเรือแจวให้นักท่องเที่ยวและการพายเรือแจว (ฉำป๋น)

ที่มา: ผู้วิจัย (2566) ถ่ายเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2566

ภาพที่ 4. 11 แสดงเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติร่วมกับนักสื่อความหมายท้องถิ่น
ที่มา: ผู้วิจัย (2566) ถ่ายเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2566

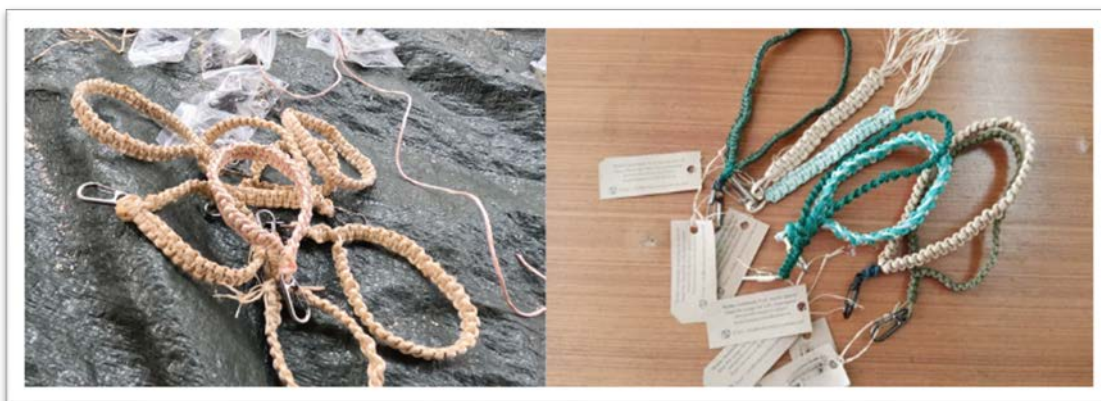
ภาพที่ 4. 12 แสดงการเก็บทะเลเพื่อนำมาเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์เป็นของที่ระลึก
ที่มา: ผู้วิจัย (2566) ถ่ายเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2566

ภาพที่ 4. 13 แสดงการเตรียมเชือกอวนจากขยะทะเลเพื่อผลิตเป็นของที่ระลึก
ที่มา: ผู้วิจัย (2566) ถ่ายเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2566

ภาพที่ 4. 14 แสดงผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกชุมชน
ที่มา: ผู้วิจัย (2566) ถ่ายเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2566

ภาพที่ 4. 15 แสดงผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกจากผลงานวิจัย
ที่มา: ผู้วิจัย (2566) ถ่ายเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2566

ภาพที่ 4. 16 แสดงที่พักในอุทยานแห่งชาติเกาะสุรินทร์
ที่มา: ผู้วิจัย (2566) ถ่ายเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2566

ภาพที่ 4. 17 แสดงร้านอาหารสวัสดิการอุทยานฯ
ที่มา: ผู้วิจัย (2566) ถ่ายเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2566

4.5 อภิปรายผลวิจัย

จากการศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน หมู่เกาะสุรินทร์ อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

4.5.1 ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน

ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล ประกอบด้วยสิ่งดึงดูดใจด้านความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางธรรมชาติของหมู่เกาะสุรินทร์ วิถีวัฒนธรรม ความเชื่อ และสังคม กลุ่มชาติพันธุ์ กิจกรรมท่องเที่ยว การจัดการด้านการท่องเที่ยว นักสื่อความหมายท้องถิ่น การขนส่ง การเดินทางในท้องถิ่น และงานฝีมือของที่ระลึก โดยมีบริษัทนำเที่ยวท้องถิ่น (Tour Operator) ได้เข้ามาร่วมพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวร่วมกับกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและรวบรวมองค์ประกอบต่างๆ ของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวประกอบด้วยการจัดการการท่องเที่ยว ด้านการขนส่ง (รถรับส่งและเรือเร็ว) การประกันภัย การบริการด้านที่พักและร้านอาหารจากอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์เข้ามารวมกันเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวสำหรับ 1 วัน 2 วัน และ 3 วัน ด้วยการนำเสนอผ่านเว็บไซต์และตัวแทนบริษัทนำเที่ยว เพื่อส่งต่อไปยังนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีสมรัก อินทุจันทร์ยง และคณะ (2557) Zhang, Song & Huang, (2009) และ Tapper & Xavier, (2004) ได้ศึกษาห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวและความเชื่อมโยงของธุรกิจห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์กิจกรรมผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว จนกระทั่งมีการส่งมอบบริการนั้นๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว

4.5.2 การพัฒนารูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้ข้อคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านการสร้างคุณค่าวิถีชีวิตท้องถิ่น และกิจกรรมท่องเที่ยวช่วยลดผลกระทบต่อมรดกทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมอยู่ในตลาดการท่องเที่ยวยุคหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 ซึ่งเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สร้างประสบการณ์ร่วมกับคนในชุมชน เรียนรู้วิถีวัฒนธรรมชุมชนแบบดั้งเดิมและ เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการรับผิดชอบต่อสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบโดยมีกลุ่มท่องเที่ยวชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน หมู่เกาะสุรินทร์เป็นผู้นำเที่ยวท้องถิ่นและทำงานร่วมกับบริษัทนำเที่ยวท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มิ่งสรรพ ขาวสะอาด (2564) ด้วยการนำรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การลดการใช้พลังงานไฟฟ้าในชุมชนมีการติดตั้งพลังงานสะอาด แผงโซลาร์เซลล์ทุกครัวเรือน การล่องเรือมอแกนด้วยวิธีกางใบเรือโดยไม่ใช้เครื่องยนต์ กิจกรรมวิถีชีวิต

เช่น เรียนรู้วิถีความเชื่อชาวเล การพายเรือแจว กิจกรรมสาธิตการจับปลาตามวิถีชาวเล เพลงพื้นบ้านมอแกน การดำน้ำชมปะการัง และการสานกำไลจากเชือกอวน รวมถึงการเพิ่มมูลค่าขยะทะเล ด้วยการนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกอันทรงคุณค่าของชุมชน ตามนโยบาย BCG ของภาครัฐ ส่งเสริมให้มีการนำกลับมาใช้ซ้ำและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชีวิตใต้ท้องทะเล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ahmad, et al (2008), Robinson & Drozdowski (2015) และวนิดา อ่อนละมัน (2563) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ ชุมชนสาวะถี จังหวัดขอนแก่น ใช้หลักการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมาปรับใช้ตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวโดยชุมชน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรและวัฒนธรรมชุมชน ด้านการจัดการ ด้านองค์กรชุมชน และด้านการเรียนรู้

4.5.3 ข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัย

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้พบว่าการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนเกาะสุรินทร์ช่วยสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมแก่คนในชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กิจกรรมท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์มีความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น อีกทั้งยังช่วยให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอุดมสมบูรณ์ รวมถึงคนในชุมชนมีความภาคภูมิใจในวิถีชีวิต วัฒนธรรมของตนเอง ก่อให้เกิดการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน ส่งเสริมเศรษฐกิจในชุมชน ลดปัญหาความยากจน เกิดการจ้างงานและธุรกิจชุมชนมากยิ่งขึ้น เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของชุมชนชาวเลมอแกน สนับสนุนการสืบสานวิถี วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรมประจำปี “หล่อโบก” เน้นการออกแบบที่กลมกลืนกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่นและใช้วัสดุในท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับความคิดของดรชนี เอมพันธุ์ (2545) และสมเกียรติ สัจจารักษ์ (2554) ด้านการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวที่ยังคงรักษาวิถีชีวิต ภูมิปัญญาดั้งเดิมและ วัฒนธรรมความเชื่อ เพื่อการอนุรักษ์โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือเพื่อถ่ายทอดให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และสร้างประสบการณ์อย่างมีคุณค่าด้วยการเรียนรู้วิถีวัฒนธรรมความเชื่อชาวเลมอแกน การเดินป่าศึกษาธรรมชาติและพืชสมุนไพร การพายเรือแจว การหาปลาด้วยวิถีมอแกน เพลงพื้นบ้านมอแกน การสานกำไล และการดำน้ำชมปะการัง รวมถึงคนในชุมชนได้ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ให้การยอมรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนอยากให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนให้มากขึ้น ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนได้มีการจัดการขยะในชุมชนด้วยการคัดแยกขยะเพื่อนำส่งขายให้กับกลุ่มผู้รับซื้อขยะ อีกทั้งมีการนำกลับมาใช้ใหม่ด้วยการนำเชือกอวนซึ่งเป็นขยะทะเลนำมาล้างทำความสะอาดแล้วสร้างนวัตกรรมการสานกำไล ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ร่วมกับกลุ่มแม่บ้านของที่ระลึกในชุมชนแล้วนำกลับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน หมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนหมู่เกาะสุรินทร์ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 2 กลุ่มหลักตามวัตถุประสงค์ คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้แทนชุมชนมอแกนหมู่เกาะสุรินทร์ จำนวน 39 คน กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหน่วยงานภาครัฐและเอกชน จำนวน 18 คน รวม 57 คน เพื่อศึกษาห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วยนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 182 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 214 คน รวม 396 คน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว 20 บริษัท และผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว 3 คน เพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน โดยค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปผลและเสนอแนะตามลำดับดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนหมู่เกาะสุรินทร์ อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา ขอสรุปผลการวิจัยตามลำดับของวัตถุประสงค์ดังนี้

5.1.1. ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน

ผลการวิจัยพบว่า ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน เป็นเครื่องมือของการท่องเที่ยวที่มีส่วนร่วมในการสร้างสรรคกิจกรรม การบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว จนกระทั่งมีการส่งมอบการบริการนั้น ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว โดยที่ห่วงโซ่ต้นน้ำประกอบไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติหมู่เกาะสุรินทร์ที่อุดมสมบูรณ์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อ และการดำรงชีพของชาวเลมอแกนหมู่เกาะสุรินทร์ นักสื่อความหมายท้องถิ่น และชุมชนมีการรวมกลุ่มคณะทำงานเพื่อบริหารจัดการห่วงโซ่กลางน้ำ ผ่านการเล่าเรื่องราวของนักสื่อความหมายท้องถิ่น และผู้ประกอบการท่องเที่ยวในพื้นที่ ร่วมกันออกแบบประสบการณ์เส้นทางท่องเที่ยวที่สอดคล้องตามความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มเฉพาะที่สนใจในวิถีชีวิต วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล ด้วยแนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อส่งมอบห่วงโซ่ปลายน้ำให้กับนักท่องเที่ยวที่สนใจในวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนประกอบด้วยความพึงพอใจ ความปลอดภัยและความคุ้มค่าของนักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน

5.1.2. การพัฒนารูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกลุ่มชาติพันธุ์

รูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน เกาะสุรินทร์ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้มีการกำหนดรูปแบบบนพื้นฐานของการดำรงชีพวิถีชีวิต และวัฒนธรรมชุมชน เช่น การเรียนรู้วิถีการดำรงชีพของชาวเล วิธีการหาปลาแบบชาวเลมอแกน การพายเรือแจว การล่องเรือกำบัง การเดินป่าเพื่อศึกษาธรรมชาติเรียนรู้เรื่องพืชสมุนไพรและไม้ป่าต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันจากทรัพยากรป่าไม้ในชุมชน และดำเนินกิจกรรมการจ้างตามจุดดำน้ำที่อุทยานฯ กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ ดรชนิ เอมพันธ์ (2545) และสมเกียรติ สัจจรักษ์ (2554) นักสื่อความหมายท้องถิ่นได้รับการอบรมการสื่อความหมายโดยโครงการมอแกนพาเที่ยว และบริษัทนำเที่ยว ที่เข้ามาช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มอแกนเกาะสุรินทร์ พาหนะที่ใช้ในท้องถิ่นประกอบไปด้วย เรือมอแกน “กำบัง” ใช้สำหรับล่องเรือใบโบราณโดยไม่ใช้เครื่องยนต์ ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีการล่องเรือมอแกนตามวิถีดั้งเดิม และเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวดำน้ำขึ้นร่วมกับอุทยานฯ โดยแต่ละเส้นทางสามารถเดินทางได้สะดวกในเขตพื้นที่อุทยานฯ รวมไปถึงเรือหางยาวและเรือแจว “ฉ่าป็น” ใช้สำหรับการแจวเรือในอ่าวเพื่อหาอาหารเลี้ยงครอบครัวในแต่ละวัน ในด้านกิจกรรมท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติร่วมกับชาวเลและนักสื่อความหมายท้องถิ่นเรียนรู้วิถีการพายเรือแจวแบบโบราณโดยไม่ใช้เครื่องยนต์ (ฉ่าป็น) ผลลัพธ์ของที่ระลึกในชุมชน กิจกรรมเรียนรู้การสานกำไลจากเตยป่าที่ชุมชนเคยทำมาตั้งแต่ดั้งเดิม การวิจัยครั้งนี้พบว่าการผลิตของที่ระลึกสามารถพัฒนาต่อยอดให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชนชาวเลด้วยการนำเชือกอวนขยะใต้ท้องทะเลมาสานกำไลด้วยการสานของกล้ามแม่บ้านของที่ระลึกแล้วนักท่องเที่ยวสามารถนำกลับไปเป็นของที่ระลึกได้ ในด้านการบริการที่พักเนื่องจากข้อจำกัดของที่พักในเขตพื้นที่อุทยานฯ นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการที่พักอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ ประกอบด้วยบ้านพักเดี่ยวและแบบเต็นท์ บริหารจัดการโดยอุทยานแห่งชาติ ในด้านร้านอาหาร นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการร้านอาหารสวัสดิการอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ซึ่งให้บริการนักท่องเที่ยวช่วงเช้า 07.30 น ถึง 10.00 น. กลางวัน 11.30-14.00 น. และเย็น 18.30 – 20.00 น. ทุกวัน ซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของสมทรง บุรุษพัฒน์ (2558) และ Tapper & Xavier (2004) กล่าวคือการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์มีความสัมพันธ์กับแนวคิดด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน นักท่องเที่ยวต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน อีกทั้งในการนำเสนอความเชื่อมโยงของธุรกิจในช่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว ประกอบด้วยที่พัก การเดินทาง สิ่งดึงดูดใจ กิจกรรมท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก การจัดการนำเที่ยว การนำกลับมาใช้ใหม่ งานฝีมือ สังคม และวัฒนธรรมเป็นต้น

5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาด้านการพัฒนาเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์มอแกน รวมถึงการเชื่อมโยงไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาต่อยอดกิจกรรมท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

2) ควรศึกษาด้านกลยุทธ์ทางการตลาด การสร้างความเข้าใจให้กับผู้ประกอบการท่องเที่ยวและการส่งมอบกิจกรรมท่องเที่ยวให้กับผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นเพื่อนำเสนอต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายต่อไปในอนาคต

3) ควรจัดทำเป็นยุทธศาสตร์นโยบายการจัดการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ให้ชัดเจน หน่วยงานพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ ควรเข้าไปหนุนเสริมและให้ความรู้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ด้านการพัฒนาศักยภาพ ด้านการท่องเที่ยวของชุมชนและกำหนดแบบแผนการพัฒนาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์

4) ควรศึกษาเรื่องการฟื้นฟูวิถีวัฒนธรรมประเพณีที่ใกล้สูญหายไปจากชุมชนมอแกน เพื่อบูรณรักษ์และรักษาวัฒนธรรมชาติพันธุ์ชาวเลมอแกนไว้ให้คงอยู่สืบไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2564). ข้อเสนอ BCG in Action: The New Sustainable Growth Engine โมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร.
- กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช. (2565). ข้อมูลนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ 2565. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2565, สืบค้นจาก <https://catalog.dnp.go.th/dataset/stat-tourism>
- กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว.(2552). คู่มือประเมินมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ เชิงวัฒนธรรม.
- กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวสีเขียว (Green Tourism).
- กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2562. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 กันยายน 2565, สืบค้นจาก https://www.mots.go.th/download/article/article_20200123132729.pdf
- ดร.ชนิ เอ็มพันธ์. (2545). เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว หน่วยที่ 9-15. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ณัฐพัชร มณีโรจน์. (2560). การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. วารสารวิชาการ การท่องเที่ยวไทย นานาชาติ. 13(2). 25-46.
- เตือนใจ ดีเทศน์. (2562). ปัญหาสถานะบุคคล ปัญหาการไร้รัฐ ไร้สัญชาติ. สำนักคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. ไทยโพสต์. <https://www.thaipost.net/main/detail/34809>
- ตั๋ยวิไล พิลาคำ, นิตานาจ ภาพล และ มาลี ไชยเสนา. (2562). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่า ขววงเขกอง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย. 75), 408-421.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560) การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์.(2553). สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักท์.
- ปรัชญาภรณ์ ไชยคช, นิตาชล สกุลชาญณรงค์ และนิติกิตติกานต์ เหมสุวรรณ. (2559). ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษาหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 10 อำเภอเบตง จังหวัดยะลา, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- นฤมล อรุโณทัย และคณะ. (2549). วิธีชีวิตมอแกน. กรุงเทพฯ: โครงการนำร่องอันดามัน สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พจนา สวนศรี และ สมภพ ยี่จ่อหอ. (2556). คู่มือมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน ISBN 978-974-670-165-5. เชียงใหม่:วนิดาการพิมพ์.
- พจนา สวนศรี. (2546). คู่มือการท่องเที่ยวโดยชุมชน. โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท มายด์กราฟฟิค จำกัด.
- พลาเดช ณ ป้อมเพชร. (2546). โลกของชาวมอแกน: มองจากความรู้พื้นบ้านเกี่ยวกับทะเลและพื้นที่ชายฝั่ง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546) หน้า 39
- พัทธยา สายหู. (2529). กลไกของสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มิ่งสรรพ ขาวสอาด. (2564). ทางรอดอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยหลังโควิด-19. ถอดบทเรียนการป้องกัน COVID-19 จาก Phuket Sandbox สู่พื้นที่พิเศษเมืองรอง. รูปแบบออนไลน์.
- เรวดี อึ้งโพธิ์ และ นันธิดา จันทรางศุ. (2562). การฟื้นฟูวัฒนธรรมดนตรีในภาวะวิกฤตของกลุ่มชาติพันธุ์มอแกนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา. วารสารศิลปศาสตร์, 11(2), 199-222.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วนิดา อ่อนละมัย. (2563). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อชุมชนบ้านสาวะถี จังหวัดขอนแก่น. วารสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน. 2 (1).
- ศรีสมรัก อินทุจันทร์ยง ลัดดาวัลย์ แก้วกิตติพงษ์ และ ปิเตอร์ รักธรรม. (2557). การศึกษาโซ่อุปทานและตัวแบบข้อมูลในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย. วารสารสุทธิปริทัศน์. 28(85). 352-369.
- สมเกียรติ สัจจารักษ์. (2554). แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อรักษาอัตลักษณ์ชาวเลมอแกน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษาดนตรีและชีวิตและการพัฒนามนุษย์. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมทรง บุรุษพัฒน์. (2558). การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ในประเทศไทย. วารสารภาษาและวัฒนธรรม 34(2). 111-130
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2564. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 กันยายน 2565, สืบค้นจาก <http://nsc.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2022/11/plan13-rkt-011165.pdf>
- สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช. (2566). สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2566, สืบค้นจาก [https://nps.dnp.go.th/parksdetail.php?id=47&name=.](https://nps.dnp.go.th/parksdetail.php?id=47&name=/)

- สินธุ์ สโรบล. (2546). การท่องเที่ยวโดยชุมชนแนวคิดประสบการณ์จากภาคเหนือ. กรุงเทพฯ: โครงการประสานงานวิจัย และพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2550). ภูมิปัญญาไทยกับการส่งเสริมการเรียนรู้และการสร้างอาชีพ. วารสารเศรษฐศาสตร์. 42(4) 135-154.
- องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะพระทอง. แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2566-2570.(2565) สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2565, สืบค้นจาก <https://kohprathong.go.th/default.asp>
- Ahmad, F., Draz, M.U., Su, L.,Ozturk, I. and Rauf, A., (2018). Tourism and Environmental Pollution: Evidence from the One Belt One Road Provinces of WesternChina Sustainability,10(10), 1-22. <https://doi.org/10.3390/su10103520>
- Goodwin, H. (2014). Cape Town Declaration on Responsible Tourism. [Online]. Available at: <https://responsibletourismpartnership.org/vape-town-declaration-on-responsible-tourism/>
- Kerlinger, F.N. (1986). *Foundations of Behavioral Research*. 3rd edition. Holt, Rinehart, and Winston: New York.
- Nunnally, J.C. (1978). *Psychometric theory*. 2nd Edition. Modern Economy. New York: McGraw-Hill.
- Robinson, Daniel F. & Danielle Drozdowski. (2016). Hybrid identities: juxtaposing multiple identities against the 'authentic' Moken. *Identities*, 23(5), 536-554. DOI:10.1080/1070289X.2015.1070730
- Tapper, R. and Xavier, F (2004). Tourism Supply Chains: Report of a Desk Research Project for the Travel Foundation: Final Report. Leeds Metropolitan University and Environment Business and Development Group. Leeds, UK.
- Thailand Culture Trip: (2021). Online, Retrieved on 24 September 2022. <https://theculturetrip.com/asia/thailand/articles/these-are-the-best-places-to-snorkel-in-thailand/>
- UNESCO, World Heritage Convention. (2021). The Andaman Sea Nature Reserves of Thailand. [Online] Available: <https://whc.unesco.org/en/tentativelists/6573/>. 2021, December 18.
- United Nation World Tourism Organization – UNWTO. (2020) International Tourism Down 70% as Travel Restrictions Impact all Regions., Online, Retrieved on 27

- September 2022. <https://www.unwto.org/news/international-tourism-down-70-as-travel-restrictions-impact-all-regions>
- United Nation World Tourism Organization – UNWTO. Sustainable Tourism Development (2005). Online, Retrieved on 27 September 2022. <https://www.unwto.org/sustainable-development>
- United Nation, Sustainable Development Goals (SDGs,) Sustainable Tourism (2015). Online, Retrieved on 24 September 2022. <https://sdgs.un.org/goals>
- World Economic Forum. (2017) Online, Retrieved on 27 September 2022. <https://www.weforum.org/publications/the-global-risks-report-2017/>
- Xanthe Verschuur. (2019). The impact of tourism on the livelihood strategies of the Moken ‘Sea Gypsies’ A case study on Koh Phayam, Thailand, MSc Thesis Sociology of Development and Change, Wageningen University and Research.
- Yamane, T. (1967). Statistics: An introductory analysis, 2nd Ed., New York: Harper and Row.
- Yang Li and Geoffrey Wall, (2009). Minorities and tourism: Community perspectives from Yunnan, China. *Journal of Tourism and Cultural Change*. 7(2), 77-98. <https://doi.org/10.1080/14766820902849971>
- Yang, L. (2011). ‘Ethnic tourism and cultural representation,’ *Annals of Tourism Research*, Western Michigan University, USA. 38(2), 561-585. doi:10.1016/j.annals.2010.10.009
- Zhang, X., Song, H., Huang, G. Q. (2009). Tourism Supply Chain Management New Research Agenda. *Tourism Management*, 30, 345-358. doi.org/10.1016/j.tourman.2008.12.010
- Zhang Y. and Murphy P. (2009). Supply-chain considerations in marketing underdeveloped regional destinations: A case study of Chinese to Goldfields region of Victoria. *Tourism Management*. 30(2), 278-287. DOI: 10.1016/j.tourman.2008.07.004

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน
เรื่องรูปแบบการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน : กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน หมู่เกาะสุรินทร์ อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบไปด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือระบุข้อความลงในช่องว่าง ตามความเห็นของท่านมากที่สุด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

☐ ไม่ระบุ

2. อายุ

☐ ต่ำกว่า 20

☐ อายุ 20-30

☐ อายุ 31-40

☐ อายุ 41-50

☐ อายุ 51-60

☐ อายุมากกว่า 60

3. ระดับการศึกษา

☐ ประถมศึกษา

☐ อนุปริญญา/ปวส.

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

☐ มัธยมศึกษา

☐ ปริญญาตรี

☐ อื่นๆ.....

4. หน่วยงาน / ความเกี่ยวข้องกับชุมชนอย่างไร

.....

5. ตำแหน่ง.....

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน

การรับรู้ของชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว	ความคิดเห็น		หมายเหตุ
	ใช่	ไม่ใช่	
1. การท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยวและคนในชุมชน	1	2	
2. กิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน มีความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน	1	2	
3. การท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอุดมสมบูรณ์ ทรัพยากร	1	2	
4. ชุมชนมีการวางแผนในการกำหนดเส้นทางให้นักท่องเที่ยวเยี่ยมชมชุมชน การจัดการ	1	2	
5. ชุมชนมีคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชน การจัดการ	1	2	
6. กลุ่มท่องเที่ยวมีการสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชน การจัดการ	1	2	
7. ชุมชนมีการเตรียมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรม เพื่อการท่องเที่ยว	1	2	

8.ชุมชนมีการเสนอปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยว การจัดการ	1	2	
9. พาหนะเดินทางในชุมชนมีรูปแบบที่ไม่เหมือนใคร	1	2	
10. ของที่ระลึกในท้องถิ่นมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น	1	2	
11.ชุมชนมีนักสื่อความหมายท้องถิ่นที่มีองค์ความรู้เฉพาะด้านในท้องถิ่นให้คำแนะนำนักท่องเที่ยว (คน)	1	2	
12.การท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยสร้างภาพลักษณ์ให้แก่ชุมชน สังคม	1	2	
13.การท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมชาติพันธุ์ในชุมชน สังคม	1	2	
14.การท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยให้คนในชุมชนภูมิใจในวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของตนเอง สังคม	1	2	
15. การท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน สังคม	1	2	
16.การท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยลดปัญหาความยากจนให้คนในชุมชน สังคม	1	2	
17. การท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยสร้างโอกาสการจ้างงาน และธุรกิจต่าง ๆ ในชุมชน เศรษฐกิจ รองสุดท้าย	1	2	
18. ประโยชน์ของการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีมากกว่าผลเสีย	1	2	
19. การท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่คนในชุมชน เศรษฐกิจ	1	2	
20. การท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น เศรษฐกิจ	1	2	

21. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ:

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามความคิดเห็นนักท่องเที่ยวชาวไทย

แบบสอบถามความคิดเห็นนักท่องเที่ยวชาวไทย

เรื่องรูปแบบการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน : กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน หมู่เกาะสุรินทร์ อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบไปด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจนักท่องเที่ยว ด้านการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือระบุข้อความลงในช่องว่าง ตามความเห็นของท่านมากที่สุด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง	☐ ไม่ระบุ
2. อายุ

☐ ต่ำกว่า 20	☐ 20-30	☐ 31-40
☐ 41-50	☐ 51-60	☐ มากกว่า 60 ปี
3. ระดับการศึกษา

☐ ประถมศึกษา	☐ ปริญญาตรี
☐ มัธยมศึกษา	☐ สูงกว่าปริญญาตรี
☐ อนุปริญญา/ปวส.	☐ อื่นๆ.....
4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (Monthly Income)

☐ ต่ำกว่า 15,000 บาท	☐ 25,001-30,000 บาท
☐ 15,001-20,000 บาท	☐ 30,000 บาท ขึ้นไป
☐ 20,001-25,000 บาท	
5. อาชีพ .....
6. สัญชาติ.....

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนน ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

1 =	น้อยที่สุด	=	เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด
2 =	น้อย	=	เห็นด้วยในระดับน้อย
3 =	ปานกลาง	=	เห็นด้วยในระดับปานกลาง
4 =	มาก	=	เห็นด้วยในระดับมาก
5 =	มากที่สุด	=	เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

ความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล มอแกน เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. กิจกรรมมอแกนนี้สร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมและประเพณีอย่างลึกซึ้ง	5	4	3	2	1
2. รูปแบบกิจกรรมก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม	5	4	3	2	1
3. กิจกรรมนี้มีความจำเพาะเจาะจงโดดเด่นแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ และนักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับตัวตนที่แท้จริงของชุมชน	5	4	3	2	1
4. กิจกรรมนี้สามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักท่องเที่ยวและชาวบ้าน	5	4	3	2	1
6. กิจกรรมนี้สร้างการแลกเปลี่ยนข้อมูลและส่งต่อประสบการณ์	5	4	3	2	1
6. กิจกรรมนี้เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือทำร่วมกับคนในชุมชน	5	4	3	2	1
7. กิจกรรมนี้ได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ช่วยพัฒนาศักยภาพในการสร้างสรรค์	5	4	3	2	1
8. กิจกรรมมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่นำไปใช้จริงในชีวิตประจำวันได้	5	4	3	2	1
9. กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลายเพื่อเป็นทางเลือก	5	4	3	2	1
10. โปรแกรมนี้มีผลกระทบในทางลบต่อมรดกทางวัฒนธรรม	5	4	3	2	1
11. โปรแกรมมีผลกระทบในทางลบต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ	5	4	3	2	1
12. โปรแกรมนี้ได้รับการออกแบบโดยคำนึงถึงความละเอียดอ่อน และความอ่อนไหวทางวัฒนธรรม	5	4	3	2	1
13. โปรแกรมนี้สร้างคุณค่าแท้จริง และสร้างรายได้แก่ชุมชนท้องถิ่น	5	4	3	2	1
14. ได้รับประสบการณ์ที่คุ้มค่าหรือไม่	5	4	3	2	1
15. ท่านจะแนะนำให้เครือข่ายท่านมาร่วมกิจกรรมนี้	5	4	3	2	1

16. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ: .....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามความคิดเห็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

Questionnaire for A Pattern of Community-Based Ecotourism of Moken Sea Gypsy: Mu Koh Surin

National Park, Kuraburi District, Phangnga Province

Explanation: This research aims to Study the tourism supply chain of the Moken, Koh Surin which consists of Community-based tourism activities, local transportation, local guides, and souvenirs for Sustainable tourism in the Moken village, Surin Island.

This questionnaire is divided into 3 parts:

Part 1 General information of respondents

Part 2 Tourist Satisfaction for the development of the Moken ethnic group tourism in Surin Island

Part 3 Other Suggestions

Instructions: Please mark ✓ in the rating box that your opinion

Part 1 General Information:

1. Gender
☐ Male   ☐ Female   ☐ Prefer not.
2. Ages
☐ Under 20   ☐ 20-30   ☐ 31-40
☐ 41-50   ☐ 51-60   ☐ More Than 60
3. Education
☐ Primary Level   ☐ Bachelor's
☐ Highschool   ☐ Higher than Bachelor's
☐ Diploma   ☐ Others.....
4. Monthly Income
☐ More than 1000\$ ☐ 3001-4000\$
☐ 1001-2000\$ ☐ More than 4000 \$
☐ 2001-3000\$
5. Occupation.....
6. Nationality) .....

Part 2 Opinions: The pattern of Moken ethnic group tourism activities in Village Surin Island, Phang Nga Province

Instructions: Please mark ✓ in the rating box your opinion level on the Moken Ethnic Tourism model in Surin Island Phang Nga Province

1 = Strongly Disagree

2 = Disagree

3 = Neutral

4 = Agree

5 = Strongly Agree

Part 2: Opinion of the activities in Moken village Surin Island, Phang Nga Province	Opinion				
	Strongly Agree	Agree	Neutral	Disagree	Strongly Disagree
1.The Moken activities facilitate a deep understand of culture and traditions.	5	4	3	2	1
2.The Moken activities create cross-cultural learning opportunities.	5	4	3	2	1
3. This tour provides a unique and authentic experience.	5	4	3	2	1
4. The activities create a good understanding between tourist and Moken community.	5	4	3	2	1
5. The activities facilitate the exchange of information and cultural understanding.	5	4	3	2	1
6. The activities allow tourists to work together with people in the community.	5	4	3	2	1
7. These forms of activities allow participants to gain knowledge and experience that improves creative potential.	5	4	3	2	1
8.The knowledge gained from this activity can be applied in daily life.	5	4	3	2	1
9.The tour provided a wide variety of activities.	5	4	3	2	1
10. The activities impact the Moken community in a negative way.	5	4	3	2	1
11. The activities impact the natural environment in a negative way.	5	4	3	2	1
12. The program was designed with cultural sensitivity and heritage preservation in mind.	5	4	3	2	1
13. The program provided monetary and intrinsic value to Moken community.	5	4	3	2	1
14. The activities and overall experience is good value.	5	4	3	2	1
15.You will recommend this experience to your personal network.	5	4	3	2	1

16. Suggestions: .....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมิน IOC สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการวิจัยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาโท คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม สาขาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนเรื่อง รูปแบบการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน : กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน เกาะสุรินทร์ อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา โดยมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อศึกษาห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล มอแกนเกาะสุรินทร์
- 2) เพื่อพัฒนารูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน เกาะสุรินทร์ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนารูปแบบห่วงโซ่อุปทานด้านการท่องเที่ยว และพัฒนารูปแบบเส้นทางท่องเที่ยว

กลุ่มชาติพันธุ์มอแกน เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นของชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และ ภาคเอกชน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติในเกาะสุรินทร์

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นชุมชน และ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ข้อ	รายงานข้อความคิดเห็น	ค่าความคิดเห็น ผู้ทรงคุณวุฒิ(R) 3 ท่าน			ER	ค่า IOC	แปล ผล	คำถาม คำแนะนำ
		1	2	3				
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป								
1	เพศ	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
2	อายุ	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
3	การศึกษา	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
4	หน่วยงาน	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
5	ตำแหน่ง	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
ตอนที่ 2 ทศนะคติโดยรวมของชุมชนต่อการท่องเที่ยว								
1	1. การท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยวและคนในชุมชน	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
2	2. กิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน มีความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
3	3. การท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอุดมสมบูรณ์	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
4	4.ชุมชนมีการวางแผนในการกำหนดเส้นทางให้นักท่องเที่ยวเยี่ยมชมชุมชน	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้	
5	5.ชุมชนมีคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชน	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
6	6.กลุ่มท่องเที่ยวมีการสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชน	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
7	7.ชุมชนมีการเตรียมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว	1	1	1	3	1	ใช้ได้	

8	8.ชุมชนมีการเสนอปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยว	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
9	9. พาหนะเดินทางในชุมชนมีรูปแบบที่ไม่เหมือนใคร	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
10	10. ของที่ระลึกในท้องถิ่นมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
11	11.ชุมชนมีนักสื่อความหมายท้องถิ่นที่มีองค์ความรู้เฉพาะด้านในท้องถิ่นให้คำแนะนำนักท่องเที่ยว	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
12	12.การท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยสร้างภาพลักษณ์ให้แก่ชุมชน	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
13	13.การท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมชาติพันธุ์ในชุมชน	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
14	14.การท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยให้คนในชุมชนภูมิใจในวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตของตนเอง	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้	
15	15. การท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
16	16.การท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยลดปัญหาความยากจนให้คนในชุมชน	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
17	17. การท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยสร้างโอกาสการจ้างงาน และธุรกิจต่าง ๆ ในชุมชน	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
18	18. ประโยชน์ของการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีมากกว่าผลเสีย	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
19	19. การท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่คนในชุมชน	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
20	20. การท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น	1	1	1	3	1	ใช้ได้	

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ ที่มีต่อการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์มอแกน เกาะสุรินทร์

- 1 =น้อยที่สุด   หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด
 2 =น้อย   หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย
 3 =ปานกลาง   หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง
 4 =มาก   หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก
 5 =มากที่สุด   หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

Part 2: Opinion on the Moken Ethnic Tourism Model in Surin Island, Phang Nga Province

We would be grateful if you could take a few minutes to respond to the questions below. Feel free to provide as much (or as little) detail as you want.

- 1 = Strongly Disagree
 2 = Disagree
 3 = Neutral
 4 = Agree
 5 = Strongly Agree

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป								
1	เพศ	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
2	อายุ	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
3	ระดับการศึกษา	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
4	รายได้เฉลี่ย	1	1	1	3	1	ใช้ได้	

5	อาชีพ	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
6	สัญชาติ	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
ความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์มอแกน								
1	1.กิจกรรมมอแกนนี้สร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมและประเพณีอย่างลึกซึ้ง	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
	1.The Moken activities facilitate a deep understand of culture and traditions.							
2	2. กิจกรรมมอแกนนี้สร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
	2.The Moken activities create cross-cultural learning opportunities.							
3	3. กิจกรรมนี้มีความจำเพาะเจาะจงโดดเด่นแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ และนักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับตัวตนที่แท้จริงของชุมชน	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
	3. This tour provides a unique and authentic experience.							
4	4. กิจกรรมนี้สามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้าบ้าน	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้	
	4. The activities create a good understanding between tourist and Moken community.							
5	5. กิจกรรมนี้สร้างการแลกเปลี่ยนข้อมูลและส่งต่อประสบการณ์	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
	5. The activities facilitate the exchange of information and cultural understanding.							
6	6. กิจกรรมนี้เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือทำร่วมกับคนในชุมชน	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
	6. The activities allow tourists to work together with people in the community.							
7	7. กิจกรรมนี้ได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ช่วยพัฒนาศักยภาพในการสร้างสรรค์	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
	7. These forms of activities allow participants to gain knowledge and experience that improves creative potential.							
8	8. กิจกรรมมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่นำไปใช้จริงในชีวิตประจำวันได้	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้	
	8. The knowledge gained from this activity can be applied in daily life.							
9	9. กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลายเพื่อเป็นทางเลือก	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้	
	9.The tour provided a wide variety of activities.							
10	10. โปรแกรมนี้มีผลกระทบในทางลบต่อมรดกทางวัฒนธรรม	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้	
	10. The activities impact the Moken community in a negative way.							

11	11. โปรแกรมมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้	
	11. The activities impact the natural environment in a negative way.							
12	12. โปรแกรมนี้ได้รับการออกแบบโดยคำนึงถึงความละเอียดอ่อนและความอ่อนไหวทางวัฒนธรรม	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้	
	12. The program was designed with cultural sensitivity and heritage preservation in mind.							
13	13. โปรแกรมนี้สร้างคุณค่าแท้จริง และสร้างรายได้แก่ชุมชนท้องถิ่น	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
	13. The program provided monetary and intrinsic value to Moken community.							
14	14. ได้รับประสบการณ์ที่คุ้มค่าหรือไม่	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
	14. The activities and overall experience is good value.							
15	15. ท่านจะแนะนำให้เครือข่ายท่านมาร่วมกิจกรรมนี้	1	1	1	3	1	ใช้ได้	
	You will recommend this experience to your personal network.							

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.819	.870	15

ภาคผนวก ง

แนวคำถามการสนทนากลุ่ม

แนวคำถามการสนทนากลุ่ม

1. ประวัติความเป็นมาของชุมชนมอแกน เกาะสุรินทร์
  - 1.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชนเป็นอย่างไร เข้ามาอยู่ตั้งแต่เมื่อไหร่ ใครเป็นผู้เข้ามาอยู่เป็นคนแรก
2. ด้านสังคม วัฒนธรรม
  - 2.1 ประชากรชาวเลปัจจุบันมีเท่าไร
  - 2.2 วัฒนธรรม ความเชื่อ มีอะไรบ้าง
  - 2.3 ปฏิทินท่องเที่ยวในแต่ละเดือนมีพิธีอะไรบ้าง
  - 2.4 ปฏิทินฤดูกาลประกอบอาชีพ
  - 2.5 ปฏิทินวัฒนธรรม
  - 2.6 ตำนานความเชื่อ มีอะไรบ้าง
  - 2.7 แผนผังทรัพยากรชุมชน การใช้ประโยชน์ในทรัพยากร
3. ลักษณะทางเศรษฐกิจ
  - 3.1 มีกี่ครอบครัวทำการท่องเที่ยว
  - 3.2 เหตุผลที่คนอื่นไม่ทำเพราะ
  - 3.3 กลุ่มที่ทำพบปัญหา อุปสรรคอะไรบ้าง
  - 3.4 อะไรบ้างที่ยังไม่ได้แก้ไข
  - 3.5 ผลดีที่เราได้จากการท่องเที่ยว
  - 3.6 ผลเสียที่เราได้จากการท่องเที่ยว
4. ลักษณะของธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน
  - 4.1 ธุรกิจการท่องเที่ยวเข้ามาในช่วงเวลาใด และมีลักษณะอย่างไรบ้าง
  - 4.2 ธุรกิจท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างไรบ้าง ชุมชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างไร (อาชีพ รายได้ ความเป็นอยู่)
  - 4.3 เราทำท่องเที่ยวชุมชนไปเพื่ออะไร
  - 4.4 แหล่งท่องเที่ยวใกล้บ้านมีอะไรบ้าง
  - 4.5 ลักษณะเด่นของแหล่งท่องเที่ยวของเราคืออะไรบ้าง
  - 4.6 ข้อดีของแหล่งท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง
  - 4.7 สิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง
  - 4.8 แหล่งท่องเที่ยวใกล้บ้านมีอะไรบ้าง ระยะทางของแต่ละจุดห่างกันเท่าใด
5. ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว
  - 5.1 กิจกรรมท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้หรือไม่
  - 5.2 วัตถุประสงค์ท้องถิ่นมีกี่คน ใครบ้าง
  - 5.3 พาหนะในชุมชนมีอะไรบ้าง
  - 5.4 ของที่ระลึกชุมชน มีอะไรบ้าง และนักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
  - 5.5 ปัญหาทางด้านการท่องเที่ยว
6. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - 6.1 สภาพทรัพยากรในอดีตเป็นอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง แนวโน้มในอนาคตเป็นอย่างไร
  - 6.2 ทรัพยากรทางทะเลมีความสำคัญต่อการพึ่งพิงตนเองในชุมชนอย่างไรบ้าง มีการครอบครองและใช้ประโยชน์ในลักษณะใด
  - 6.3 ชุมชนมีกฎ กติกา ใดในการจัดสรรการใช้ประโยชน์ ใครเป็นผู้ดูแล มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ดูแลทรัพยากรในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

ภาคผนวก จ

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หน่วยงานภาครัฐ

เรื่อง รูปแบบการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน : กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน หมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
  - 1.1 เพศ.....
  - 1.2 อายุ.....ปี
  - 1.3 ระดับการศึกษา.....
  - 1.4 ตำแหน่งของผู้ให้สัมภาษณ์.....
  - 1.5 ระยะเวลาในการทำงานในตำแหน่งนี้.....ปี
2. ในอดีตที่ผ่านมาภาครัฐมีบทบาทอย่างไรเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์มอแกนเกาะสุรินทร์
3. ผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมอแกนเป็นอย่างไร
4. ปัจจุบันมีแนวทาง หรือรูปแบบการดำเนินการด้านการพัฒนาท่องเที่ยวโดยชุมชนมอแกนหรือไม่ อย่างไร
5. รูปแบบ แนวทาง และทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ปฏิบัติอยู่มีข้อจำกัดหรือไม่ มีปัญหา อุปสรรค และช่องว่างการดำเนินการอย่างไร
6. ท่านคิดว่าในอนาคตควรมีโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบใด แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาท่องเที่ยวโดยชุมชนมอแกน
7. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคตมีมาก น้อยแค่ไหน และอย่างไร
8. ในชุมชนมอแกนเกาะสุรินทร์ มีวิถีชีวิต วัฒนธรรม และกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนอยู่มาก ท่านคิดว่ามีความเป็นไปได้หรือไม่เกี่ยวกับการพัฒนาในด้านนี้ ควรมีแนวทางและทิศทางการอย่างไร

ภาคผนวก ฉ

รายชื่อกลุ่มตัวอย่าง

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย ครั้งที่ 1

จำนวน 17 คน

วันที่ 3-4 พฤศจิกายน 2565

กลุ่มท่องเที่ยวมอแกน

1. นางจิต (สมมุติ)
2. นายประสาน (สมมุติ)
3. นายไคด์ ก (สมมุติ)
4. นายไคด์ ข (สมมุติ)
5. นายไคด์ ค (สมมุติ)
6. นายเพลง ก (สมมุติ)
7. นายเพลง ข (สมมุติ)
8. นายเรือหาง ก (สมมุติ)
9. นายเรือหาง ข (สมมุติ)
10. นายเรือแจว (สมมุติ)
11. นายกำบาง (สมมุติ)
12. นางเชือก (สมมุติ)
13. นางสาว (สมมุติ)
14. นางลูกปัด (สมมุติ)
15. นางลูกปัด ก (สมมุติ)
16. นางลูกปัด ข (สมมุติ)
17. นางลูกปัด ค (สมมุติ)

ตำแหน่ง

นำด้านจิตวิญญาณ
 ผู้ประสานงานกลุ่มท่องเที่ยว
 หัวหน้ากลุ่มไคด์ชุมชน
 ไคด์ชุมชน
 ไคด์ชุมชน
 หัวหน้ากลุ่มเพลงพื้นบ้านมอแกน
 เพลงพื้นบ้านมอแกน
 กลุ่มเรือหางยาว
 กลุ่มเรือหางยาว
 หัวหน้ากลุ่มเรือแจว
 กลุ่มเรือกำบาง
 หัวหน้ากลุ่มของที่ระลึก
 กลุ่มของที่ระลึก
 กลุ่มของที่ระลึก
 กลุ่มของที่ระลึก
 กลุ่มของที่ระลึก
 กลุ่มของที่ระลึก

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย ครั้งที่ 2

จำนวน 15 คน

วันที่ 26-27 เมษายน 2566

กลุ่มท่องเที่ยวมอแกน

1. นายประสาน (สมมุติ)
2. นายไค้ ก (สมมุติ)
3. นายไค้ ข (สมมุติ)
4. นายไค้ ค (สมมุติ)
5. นายเพลง ก (สมมุติ)
6. นายเพลง ข (สมมุติ)
7. นายเรือหาง ก (สมมุติ)
8. นายเรือหาง ข (สมมุติ)
9. นายเรือแจว (สมมุติ)
10. นายกำบาง (สมมุติ)
11. นางเชือก (สมมุติ)
12. นางสาว (สมมุติ)
13. นางลูกปัด (สมมุติ)
14. นางลูกปัด ก (สมมุติ)
15. นางลูกปัด ข (สมมุติ)

ตำแหน่ง

- ผู้ประสานงานกลุ่มท่องเที่ยว
หัวหน้ากลุ่มไค้ชุมชน
ไค้ชุมชน
ไค้ชุมชน
หัวหน้ากลุ่มเพลงพื้นบ้านมอแกน
เพลงพื้นบ้านมอแกน
กลุ่มเรือหางยาว
กลุ่มเรือหางยาว
หัวหน้ากลุ่มเรือแจว
กลุ่มเรือกำบาง
หัวหน้ากลุ่มของที่ระลึก
กลุ่มของที่ระลึก
กลุ่มของที่ระลึก
กลุ่มของที่ระลึก
กลุ่มของที่ระลึก

รายชื่อกลุ่มตัวอย่างบริษัทนำเที่ยว

- 1) บริษัท ทัวร์เมืองไต จำกัด
- 2) บริษัท บัดดี้ เนเจอร์ ทัวร์
- 3) บริษัท สตูล ซี พี เอส จำกัด
- 4) บริษัท สยามร้อย จำกัด
- 5) บริษัท อัลนา ฮอติเต็ล จำกัด
- 6) บริษัท อัสโลเคิ้ล จำกัด
- 7) A&E Reisen
- 8) Bamboo Travel Co.,Ltd.
- 9) Buffalo Tour Co.,Ltd.
- 10) Destination Asia Co.,Ltd.
- 11) Discovery Khao Lak Co.,Ltd.
- 12) Exo Travel Co.,Ltd.
- 13) Glowing Body Healing Arts
- 14) Good Travel Co.,Ltd.
- 15) Khiri Travel Co.,Ltd.
- 16) Novaway Asia Co.,Ltd.
- 17) Spiceroads Co.,Ltd.
- 18) Sri Siam Travel Co.,Ltd.
- 19) Thai Localista Co.,Ltd.
- 20) Trek with James Co.,Ltd.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล นายธำรงค์ ชมภูศรี
รหัสประจำตัวนักศึกษา 6510920020

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
ศิลปศาสตรบัณฑิต	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	2554
สาขาสื่อสารมวลชน		

ทุนการศึกษา (ที่ได้รับในระหว่างการศึกษา)

ทุนสนับสนุนการศึกษาคณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ปีงบประมาณ 2565

ทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ปีงบประมาณ 2566

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

กรรมการบริหารบริษัทอันทามันดิสคอฟเวอร์รี่จำกัด

นายกสมาคมไทยท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ

เลขานุการมูลนิธิเครือข่ายเพื่อนอันทามัน

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

ธำรงค์ ชมภูศรี, “ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวชาติพันธุ์มอแกนเกาะสุรินทร์” ในการประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารจัดการครั้งที่ 15, วันที่ 27 พฤษภาคม 2566, ณ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, หน้า 246-256

เอกสารรับรองการวิจัย จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

เอกสารรับรองโครงการวิจัย
โดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

รหัสรับโครงการ: 2023 – St – Envi – 008 (Internal)

ชื่อโครงการ: รูปแบบการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน: กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลมอแกน หมู่เกาะสุรินทร์ อำเภอกุระบุรี จังหวัดพังงา

รหัสหนังสือรับรอง: PSU IRB 2023 - St – Envi 007 (Internal)

ชื่อหัวหน้าโครงการ: นายธำรงค์ ชมภูศรี

หน่วยงานที่สังกัด: หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เอกสารที่รับรอง: 1. แบบเสนอโครงการเข้ารับการประเมินจริยธรรมในงานวิจัย
2. เครื่องมือวิจัย
3. ใบเชิญชวนและใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

วันที่รับรอง: 23 มีนาคม 2566

วันที่หมดอายุ: 23 มีนาคม 2568

ขอรับรองว่าโครงการดังกล่าวข้างต้น ได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับหลักการ เบลมอนต์ (Belmont) จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และขอให้รายงานผลการวิจัยทุก 1 ปี ตามแบบฟอร์ม AP-007

(ลงนาม)..... นพ.ดร. พงษ์เทพ

(ศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร พุ่มดวง)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

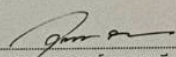

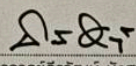
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
มอบเกียรติบัตรนี้เพื่อแสดงว่า

**รํารงค์ ชมภูศรี ภูติศ สุวรรณโน
และปรัชญากรณ์ ไชยคช**

เรื่อง ห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวชาติพันธุ์มอแกนเกาะสุรินทร์

ได้ผ่านการนำเสนอในการประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารจัดการ ครั้งที่ 15
มอบไว้ให้ ณ วันที่ 27 พฤษภาคม 2566

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวดี สิมอุสินโน
ประธานจัดการประชุม

รองศาสตราจารย์ธีรวัฒน์ หังสพฤกษ์
คณบดีคณะวิทยาการจัดการ